

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu: 20 cèntims - Pelai, 62. Telèton 15300. - Subscripció: 2'50 pessetes trimestre

Ha estat nomenat el cap de Policia de Barcelona. Tenorio, Toribio i Rufilanchas seran els tres últims que hem tingut.

LES ELECCIONS MUNICIPALS

Per l'interès de la Ciutat

Es un fet digne d'esment que la gran majoria d'oradors d'esquerra que han parlat en els mítings electorals de la setmana s'esforcen a remarcar l'aspecte de plebiscit polític que presentaran les vinentes eleccions municipals. En canvi no diuen res dels seus programes administratius, que segurament deuen tenir: o bé, com en el cos del Bloc obrer i camperol, el qual promet tota mena de reformes profitoses, no especifiquen com ho faran per dur a cap aquells violents trasbalsos, dintre el termini del seu mandat popular.

Aquesta anomalia, al nostre entendre, obeeix a dues raons:

Primera (encara que no sigui la principal), perquè ho creuen així.

Segona, perquè, donada la càrrega passional d'aquests moments, és molt més simple predicar idees generals, quan n'hem patit un dejuni de tants anys a causa de generals sense idees, que no pas detallar programes administratius. Tothom té por de refredar les masses, o, cosa pitjor, presentar-se com a fred davant una opinió abrindada.

I, no obstant, una certa reflexió, un pensament de fredor, és molt oportuna en aquests moments per part de tots aquells que vulguin servir lleialment la ciutat, amenaçada com mai per mil greus problemes pendents i dels que no tenen espera. I servir la ciutat, ara com ara, és la millor manera—per dir-ho en un mot, la única—de servir Catalunya, el catalanisme i la causa de la República; que mai no vindrà si el país no arriba a la convicció que els partits republicans, així com quan en els dinàstics en valor ideològic i ètica política, saben superar-los en sentit de la realitat i de l'oportunitat. Cal, ara més que mai, tenir cura de desfer, l'equívoc que, malauradament, una tradició històrica ha establert en l'ànima del poble entre República i autoritarisme.

Adhuc, no negant l'indiscutible sentit plebiscitari que tenen les presents eleccions municipals, hom en pot treure el millor argument per tal d'exhortar els nostres polítics d'esquerra i la massa intel·ligent a tenir una plena consciència de llur responsabilitat i avantposar, en un moviment de serietat, l'aspecte administratiu a cap altra consideració, multitudinària al capdavant. Certament, aquest caràcter plebiscitari ha d'ésser causa que hom vagi amb més d'esguard en tot allò tocant els problemes administratius. Un fracàs, una fluxuïdada en qualsevol d'aquests aspectes, ultra la gravetat que té sempre, en aquests moments n'adquiriria una altra d'especialíssima. Repercutiria, no pas tant en les persones, ni en el crèdit particular de cada partit esquerrà, com en el de l'ideal que tots plegats sustentem. Aquest ideal que els abraça, i que de vegades els entusiasma tant, que de més bona gana el cantarien que l'estudiarien.

Per sort, les observacions nostres i les de moltes persones molt diverses, coincideixen a adonar-se que, durant els actes de propaganda, la nostra massa ha significat clarament una repugnància davant de certes estridències que la sinceritat i el bon sentit ens obliguen a confessar que eren demagògiques. Que així com ha sabut aplaudir el coratge i la fermesa de conviccions, ha reaccionat vivament quan es tractava de substituir la qüestió principal per d'altres d'accessòries: quan els oradors descendien a personalismes poc generosos. Llavors que, més o menys a gràtic, confonien les qüestions de tàctica amb les de moral o patriotisme.

Cal que, veient els arbres, no ens oblidem de la selva; però també és important, en alguns moments, que per amor de la selva, descuidéssim la vida dels arbres. Seria un amor ben mal entès.

En altres termes, les eleccions municipals interessan, en primer terme, el Municipi i les mesures municipals que es deriven de llur resultat; Catalunya té el seu problema; però Barcelona és una part de Catalunya. I en aquest moment, a Barcelona, per exemple, no podem prescindir de pensar en els problemes barcelonins, si és que tenim amor a Catalunya.

I, pensar d'altra forma, és absurd i multitudinari. Respon a pesera mental o a primitivisme. Per banda del nostre poble, seria una gran manca de sentit polític; per banda dels dirigents polítics, constitueix un greu mancament a l'ètica.

Car és lleít i adhuc lloable desitjar l'aplaudiment del poble; però cal també que sigui per les bones obres que hom fa i no per les paraules que hom prodiga o les excomunions inoportunes que fulmina.

Un altre aspecte de les properes eleccions municipals, que haurà cridat l'atenció dels electors, i que es pot relacionar amb el que hem dit, és sens dubte la gran quantitat de candidatures que es presenten.

Si les eleccions es fessin aquí seguint un sistema semblant a l'adoptat, per exemple,

a França, on en el primer torn d'escrutini s'exigeix la majoria absoluta i en el segon torn tots els candidats que fan nosa són descartats, no hi hauria res a dir. Però havent de quedar elegits els candidats en una sola elecció, la dispersió de vots, per bé que pugui ésser profitosa des d'un punt de vista plebiscitari, pot falsejar una mica la veritable representació de la ciutat.

I no parlem ja d'aquelles candidatures que sols representen un interès personal,

Els transeünts, que ja n'estaven desvesats, tornen a aturar-se davant dels cartells electorals.

perquè és d'esperar que els electors decantaran les seves preferències envers les candidatures que ofereixen, si més no, la garantia d'ésser presentades per un partit polític solvent, i menysprear aquells que fan de la regidoria un fi i no un mitjà de servir la ciutat, els interessos de la qual són els únics que han de prevaler en la consciència i en els actes de tots, electors i candidats, que els han de servir.

Per bé de tots, cal anar eliminant, a més a més dels indistingibles, els franc tiradors, entre els quals també podria ésser que n'hi hagués que ens pensessin de bona fe tenir la fórmula salvadora per a resoldre tots els complicats problemes municipals d'una gran ciutat com Barcelona.

Els Dijous — Blancs

ELOQUENCIA ELECTORAL

A hores d'ara, entre assemblees i mítings, els ciutadans de Barcelona hem pogut sentir discursos de tots els divos de la política, els que es presenten per candidats a les properes eleccions municipals i els que es reserven per a ocasions millors. I cal reconèixer que, en general, l'idioma dels oradors és més correcte que abans de la dictadura. De la mateixa manera que ha millorat el llenguatge escrit, també s'ha perfeccionat la nostra manera de parlar. Ja quasi és impossible descobrir un orador que faci ús del sin embargo, del pues o de l'algo. El senyor Josep Maria Pi i Sunyer, que va defensar una tesi durant la Conferència Nacional Catalana de l'any 1922, va conservar el seu rècord.

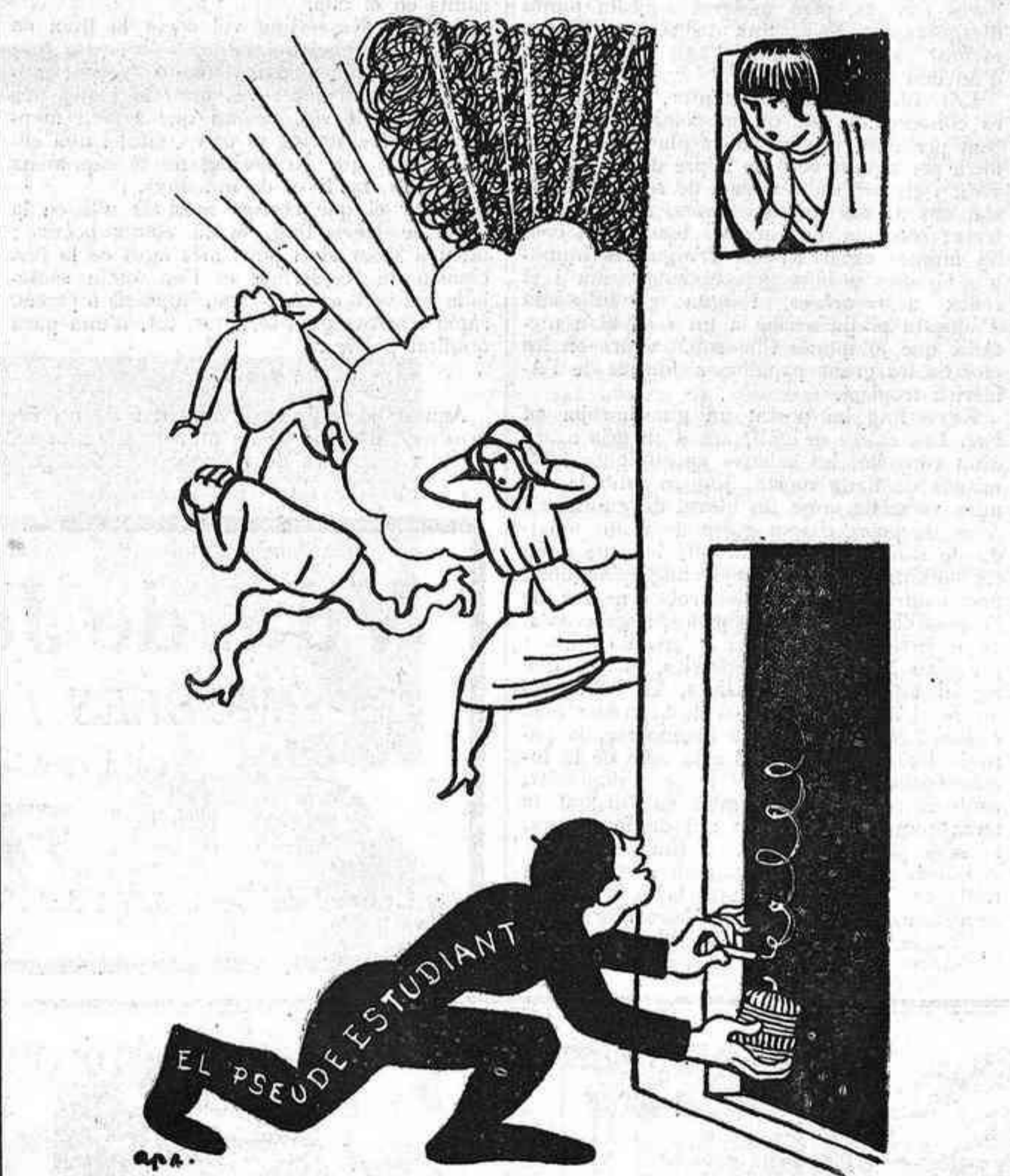
No demanem que els oradors s'expressin en un llenguatge purista esmaltat de «lurs» i «altra això». Seria excessiu i, per altra part, la paraula no necessita els recursos literaris de l'escriptura. No obstant, si no pot assegurar-se d'una manera absoluta que els graus de catalanisme d'un orador els hagi de marcar la puresa de llenguatge, és lleít de sospitar que un orador sense gramàtica tampoc no és capaç d'escriure. I si un polític no parla ni escriu, ja em direu com s'ho farà per expressar les seves opinions, si és que en té. La ploma o l'oratori són les dues úniques disciplines conegudes que ens permeten de cenyir i concretar un pensament. L'home acostumat als exercicis literaris o oratoris domina millor que altres el seu pensament. Es un fet demostrat que els mecanismes excitants del pensament són la ploma o l'oratori. El secret de l'èxit dels advocats en la política cal cercar-lo en la facilitat de paraula, i a vegades també de ploma, posada al servei de la intel·ligència.

Seria, però, injust desconèixer que hi ha homes que ni parlen ni escriuen i han fet un gran paper a l'Ajuntament. Aquests casos són raríssims, però quan se'n presenta algun de típic podem assegurar que aquell regidor mut, incapaç de parlar en les sessions consistorials o de formular per escrit una proposició, desplega una gran activitat subterrània i té una influència definitiva en les comissions.

El que no ha millorat és el bagatge d'idees dels mítings electorals. És la tanta demagogia com abans, o més. I sembla que els oradors que no diuen barbaritats obtenen poc èxit. Generalment els oradors d'idees mediocres són els que administren a l'auditori una dosi més forta de barbàrie. Cal desaconsellar la truculència oratòria? Caldria abans saber si l'èxit electoral pot ésser influït per una campanya de mítings. Sembla que certs discursos que obtenen èxits grandiosos no han de tenir cap acció determinant a l'hora d'anar a votar, i que un bon discurs d'un líder pot decidir molts electors.

Ben mirat, els misteris de l'oratori són inescrutables. És per això que, ara que hem de fer política, seria de desitjar que les comissions de propaganda dels partits possessin càtedres d'eloquència.

I més que mai, ara que la tècnica i les realitats són les paraules més corrents del lèxic polític que s'estila en l'actualitat.— M. B.

Tenim ordres terminants de precipitar el retorn a la normalitat.

MIRADOR INDISCRET

El món és petit

La popularitat té, de vegades, les seves fallides.

Així, per exemple, Acció Catalana, que presenta l'eminent compositor Amadeu Vives, com home popular, pel districte potser més popular de Barcelona, s'ha trobat que per tot el barri del carrer de Carretes es disposava la gent a votar equivocadament un adroguer.

Per què? Perquè es diu també Amadeu Vives. Tothom té per allé el coneix.

Decididament, el món és petit. Feu una Doña Francisquita i us surten de dins d'un «colmadro» a disputar-vos la glòria!

Una pluja de Guals

Disposat a sumar vots, l'Amadeu Vives, sempre incisiu en el comentari, ha frenat aquests darrers dies la llengua.

—Consti, però—observava fa poc en un dinar—, que es pot malparlar d'algú i alhora ésser-hi amic. Són dues coses diferents.

Ara comprenem per què, malgrat l'amistat que l'uneix amb l'Adrià Gual, digué en ocasió de celebrar-se ací el Congrés Internacional del Teatre:

—Han vingut tots els Guals del món!

La frase és bona. Com que En Gual no vota al districte cinquè, no tenim inconvenient a ressuscitar-la.

De candidat a interventor

Tothom sap que En Camps Margarit és popular.

Però, com a l'Amadeu Vives i com al més pintat, la popularitat en més d'una ocasió li ha girat igualment l'esquena.

Quan més satisfet es trobava En Camps de veure's en la candidatura d'Acció Catalana, un alt empleat de les seves oficines electorals l'emprèn i li pregunta:

—Voldria ésser interventor?

Per primera vegada a la vida, el nostre amic es senti altaner:

—Senyor meu: sóc candidat.

Un Pellicena i mig

Pel mateix districte quart, els regionalistes presenten el senyor Pellicena, director de La Veu.

—En Camps Margarit és important—deia a la Lliga un porter del districte—, però el senyor Pellicena el guanya.

—Ja ho crec!—comentava després una mecanògrafa de les oficines—. La prova està en que a la nostra candidatura hi han posat un Pellicena i mig.

El mig, segons aclarí la mecanògrafa, administradora de Muñoz Seca, és el senyor Pell, candidat pel districte novè!

Els tècnics parlen

A un centre regionalista de Barcelona. Miting de presentació de candidats. El prohòm Bausili es llença de ple a l'oratori lírica i simbòlica.

—Després vingué la tempesta—diu—. Després de la tempesta, de tota una nit de tempesta—insisteix—vingué...

Què us penseu que va venir? El dia? La calma? Doncs us equivoqueu.

Té la paraula l'En Bausili:

—Després d'una nit de tempesta, ha vingut la primavera!

Si admetem que la tempesta era la Dictadura i que la primavera és la Lliga Regionalista, veurem que no ha estat pas en va que En Bausili ha pronunciat aquells tres cents cinquanta discursos en els dinars del Rotary.

Fia't dels amics...

En acabar-se el míting d'Acció Catalana del dissabte passat, el fotògraf volia fer un grup dels oradors, però hi mancava En Bernades.

—On és?—va preguntar a l'En Trigo, un dels redactors esportius de La Publicitat.

—Es allà baix. Mireu.

Bernades parlava amb un home allunyat del grup.

El fotògraf va dir:

—Sembla un carreter.

—No ho estranyeu. Deu estar preparant rodes.

Glòria i profit

En el seu darrer article, històrico-instructiu, Francesc Cambó recomana a Josep Maria de Sagarra que es llençi de ple a escriure drames històrics d'ambient poemàtic. Si així ho fes—diu En Cambó—«quina glòria per l'autor! Quin profit per Catalunya!»

En canvi, En Vicens Solé de Sojo sosté que la versió camboniana està equivocada.

—La veritat—diu—seria la següent: «quina glòria per Catalunya! Quin profit per l'autor!»

En què quedem?

La Noche de divendres passat publicava a primera pàgina un article dedicat al candidat a regidor Oleguer Junyent. Entre altres coses, deia: Junyent puede mejorar la riqueza de nuestros Museos y, principalmente, evitar los emplastes arquitectónicos que afean las más hermosas vías barcelonesas, conteniendo ese afán de cargar panoramas urbanos con monumentos lamentables, desdicha en lo que parece especializada Barcelona.

D'acord. Però...

Però a la pàgina cinquena del mateix número, en la ressenya de la sessió de l'Ajun-

tament, La Noche publicava unes titulars a cinc columnes que deien així:

Continuando el boicot al emplazamiento del monumento a Pi y Margall en el cruce del Paseo de Gracia con la Diagonal y apoyándose en razones sofísticas de estética urbana, los señores Massot y Maynés impedirán la aprobación del dictamen de la Comisión Ejecutiva.

Si no fos que el monument a Pi i Margall el qual és defensa a la pàgina cinquena de La Noche forma part—i de quina manera!—d'aquells monuments lamentables els quals hom condemna a la primera pàgina, potser no tindriem res a dir-hi...

La modestia d'En Pich

Els que han llegit la convocatòria i condicions del concurs de Montserrat vist pels pintors catalans, hauran observat, en la llista de premis, alguns d'oferts per persones que amaguen el nom amb exemplar modestia.

Un d'aquests premis és el «Premi Santa Cecília», de 4.000 pessetes.

Doncs bé, encara que sigui ofendre la seva modestia, que ja hem quedat que era exemplar, hem de fer saber que el donant no és altre que Pich i Pon.

En Màrius Aguilà ho sap tan bé com nosaltres, com també sap allò de Sant Pancràs, però dissimula.

Mostres de facte

I ara que parlem d'En Pich. De casa seva surt un setmanari esquerrista, amb el títol de La Calle, per fer oblidar que de la mateixa casa sortien retrats a tota plana del cap de l'Estat, del capità general Barrera i de tots els personatges i personatges de la dictadura.

Vetaquí que al darrer número, La Calle reproduïa del reaccionaríssim Chavarrí de París, menja de camelots du roi, una caricatura en què la República francesa atroïnada i ensorrada en un bassal de flot, pregunta a l'espanyol que se la mira repenjat al Pirineu: «Què, això us templa, senyor?»

Coses així deuen formar part d'allò que En Pich anomena filtreo.

Piquiponiana

S'ha rumorejat que l'illustre Piquipon aniria en la candidatura lerrouxista.

—Es cert, don Joan?—li preguntaren.

—No. Que no sap que m'he passat als cons... tu... tionsalistes?

Això dels constitucionalistes li costava de sortir...

El seu interlocutor insistí:

—Als qui diu?

—Als cons... tu... Miri: m'he tornat a canviar de part!

El general Burguete

Aquests dies s'ha parlat molt del general Buaguete. Però potser la gent no saben que l'ex-president del Tribunal Suprem de Guerra i Marina, a més de militar, és historiador.

Títol d'una obra seva: Historia militar universal y del Japón.

No en parlem més?

Entesos. No en parlem més.

Tants peus, tants partits

En una penya d'amics hom parla d'un conegut doctor, esportiu, ciutadà i periodista, que sempre s'ha distingit per la llargada dels seus articles i parlaments, i per la instabilitat de les seves conviccions polítiques.

—Aquest minyó, no bada—diu un dels contertulius. A hores d'ara, ja té un peu a l'Esquerra Republicana Catalana i un altre a l'Acció Catalana Republicana.

—...I encara li resten dos altres peus per col·locar—afegeix En Rossend Llates.

Aquests oficinosos

La Veu, donant compte de la Setmana de Saviesa de Formentor, deia:

«Esteirich, recollint les conclusions de la conferència del dia anterior, exposà el conflicte espiritual del nacionalisme i de l'internacionalisme. En la conversa intervingueren brillantment Keyserling, Alomar i Font. Foren moments realment sublims» (el subratllat és nostre).

Home, Nicol, us heu excedit.

El déu Shiva, socialista català

En la Setmana de la Saviesa sembla que el comte de Keyserling ha donat una especial importància a l'estudi de les religions orientals. En una de les converses, el comte filòsof presentava als oients la interpretació còsmica del déu Shiva. Terminada l'explicació, el doctor Cosme Rofes, s'aixeca, amb el rostre il·luminat, i diu:

—Però si això és el programa de la Unió Socialista de Catalunya!

Comentaris

Els nedadors del C. N. Barcelona tenen una manera molt dinàmica i esportiva de comentar les coses.

La setmana passada, per exposar un exemple recent, a l'entorn de la piscina dos nedadors conversaven sobre els accidents ocorreguts a Madrid en aquest to:

—I quants trets dius que varen tirar?

—Quatre mil.

—I només en varen matar un?

—Sí.

—Renoi, quina pessima punteria!...

Keyserling = Formentor = 1931

Raquel Meller, pel·liculera

Quan la filmació de la pel·lícula *Carmen*, a París, la Raquel i el metteur en escena no s'entenen. Aquest volia que la Meller es cenyís a interpretar el tipus descrit per Merimée; la Meller s'entestava a fer-lo com li semblava.

—Máis l'autor a décrit le personnage de cette façon et il faut que...
—No s'ajauu nada. ¡Ya sé lo que tengo que hacer!

I així a totes les escenes. I a totes les escenes, raons. Com que la Raquel no en podia sortir d'aquell metteur, que sempre s'excusava en l'autor, un dia li va dir:

—Digame usted el número del teléfono de este señor, le telefonaré y arreglaremos el asunto.

L'edat de la Raquel

No hi ha pas manera d'establir amb una certa sèrietat l'edat exacta de la senyora Raquel Meller. Com a punt de referència, no tenim altre remei que acollir-nos a la sistemàtica frase d'En Costa i Deu, el sabadellenc redactor de *La Veu*.

—Jo — diu — tinc la mateixa edat de la Raquel Meller.

Les cròniques no esmenten que la senyora Raquel s'hagi atrevit mai a afirmar que té la mateixa edat que En Costa i Deu.

Centroamericanisme

Dijous passat, dia dels aldarulls escolars, es trobava dins la Universitat un estudiant nacional d'una república centroamericana. En passar balanç de la jornada, el jove aconsella:

—Que una vez os cojan desprevenidos, basta. Ahora, cualquier día laborable, vais a comprar pistolas...

Jeroglífic

La setmana passada, *El Matí* col·locà al seu balcó una pisarra parlant de les declaracions del general Burquette. La calligrafia de l'encerat era tan i tan reversa, que a Canaletes es formà un considerable grup de persones intèntant desxifrar la notícia. Un tranquil digué en veu alta:

—Està escrit en llatí.

El bo del cas és que molts s'ho cregueren i fins anaven a deturar un sacerdot, com a traductor ocasional.

El pànic d'En Salvador

En Salvador, el cicerone políglota de les Galeries Laietanes, està passant uns dies dolents. Com que el pintor que exposa actualment és En Meifrèn, que té un geni com la pólvora, cada vegada que acompanya amateurs a visitar les obres, passa moments de veritable angòixa.

Aquest pànic és motivat perquè l'altre dia, mentre feia els elogis d'una tela de Cadaqués, amb els seus mots de costum: «*El agua es muy bonita, ¿verdad? ¿Y estas florecitas? ¿Qué me dice de estas florecitas? ¿No encuentra que también son muy bonitas?*», En Meifrèn va entrar d'imprevist i va cridar-li:

—Que bonito ni que cartons! Que el voleu per penjar-lo a la palma aquest quadro?

Diuen que En Salvador va quedar tan afectat, que d'aquell dia ençà no ha fet res més de bo.

El "tímo" del canari

Els nostres ninotaires estan desconhortats.

Fa cosa d'un parell de mesos, va visitar-los un humorista canari, demanant-los obres per a un Saló d'Humoristes que havia de celebrar-se a Tenerife.

Els humoristes catalans, que mai no tenen un no, varen intensificar la producció i el canari va volar carregat amb un centenar d'obres.

D'aleshores ençà han passat dos mesos i no es tenen altres notícies de Canàries que les que fan referència al cultiu de la banana.

Els nostres ninotaires, en vista de l'èxit, han acordat no concórrer mai més a cap Saló d'Humoristes Canari, comprenent que els canaris són molt més humoristes que ells i no hi ha competència possible.

S'ha parlat aquests dies en els diaris, de la «Setmana de la Saviesa»; amb precisió ningú sap ben bé del que es tracta. Algú suposa que Keyserling i uns quants amics han anat a Formentor a realitzar la famosa Setmana, com si haguessin anat a fer experiments en les entranyes d'un conill, o haguessin anat a batejar la proa d'un llagut amb una ampolla de rom, o a verificar simplement una costellada olímpica. Un cop

mica fatalista del nostre cervell amb l'excitant d'una pastura més àcida, més carregada de punxes o més matissada de mandràgores. L'esperit necessita les seves cures, les seves drogues, els seus reactius. Si no és així, l'esperit acaba identificant-se amb l'asfalt, amb el tantsementumisme, o amb la dosi de picon que prenem per castigar l'estómac.

I Keyserling-Formentor han creat un estat de nervis, han estat uns exercicis espirituals sense gota de «standard», perquè s'han produït amb una vida a tota tensió, amb una originalitat exclusiva, que no hi ha manera de reproduir, que difícilment es podrà reportar.

Naturalment que moltes coses que ha dit Keyserling es troben en els seus llibres, i que ell mateix ens tornarà a dir, en un te complicat de laques i de somriures o vora del Yang-tse-Kiang, o en un capvespre ple de papallones, de tangers i de senyores uruguaiques maravoloses d'excitació.

Però la importància i l'originalitat del que acaba de passar a Formentor, és que un no pot deslligar les paraules de Keyserling dels pins de Formentor, d'un yacht adornat en la badia, del pijama blau-cel d'una noia finíssima que guaita esverada la boca del mestre guarnida de dents i de saliva llençant imatges fascinadores.

Deu fer un any que vaig reportar a les pàgines de MIRADOR el meu primer contacte amb el comte de Keyserling. Fou una nit tempestejada d'idees i de rialles, de xampany, de cançons i de suor. Una nit d'una vitalitat enorme. Keyserling em va semblar una força còsmica suggestiva i al·lucinant, gairebé impossible de comprendre.

Aquella vitalitat de Keyserling s'havia fet famosa, les anècdotes que es contaven d'ell,

celebrada la Setmana de la Saviesa, el trasbalsament del món és complet, les ungues de les noies s'han tornat de diamant, i els cervells dels homes porten una mantellina de verd puríssim. Doncs, no, no ha passat res d'això.

Es clar que vist des de la Rambla, el mot «saviesa» agafa unes proporcions de diplomàtic guarnit de cascavells i carregat de fum. Per això, el mot ultra ésser pedant, és inexacte. Més que Setmana de la Saviesa, se n'ha de dir «Setmana Formentor-Keyserling», i amb aquest nom queda gravada d'una manera inesborrable en el meu record, perquè Formentor i Keyserling són dues personalitats personalíssimes, incatalogables. Keyserling és un home d'excepció, però, què és en definitiva? Es simplement Keyserling. I Formentor? Oh, Formentor! Aigua, pedra, vegetal, i una massa polièdrica blanca, perfecta: mallots, llagosta a la brasa, gin, anques i cuixes britàniques i de tot el món, estrelles en carn viva, estrelles glaçades del cel a flor de respir, vaixelles fantasmes, yachts concrets, d'una realitat blanca i niquelada amb el somni d'una ala de corb o d'un bec de gavina que passa fregant l'arbre mestre... Formentor és Formentor... i allí només hi ha això: «ordre, bellesa, luxe, calma i voluptat»; i aquests conceptes els poso per ganes de robar alguna cosa, i ara m'ha vingut de gust ficar la mà a la calaixera de Baudelaire.

Sant Ignasi de Loyola va inventar els exercicis espirituals. Això que potser en algun moment, en alguna època, tenia l'autenticitat d'una poderosa cremada en el cor, s'ha convertit en un producte «standard». Tots els que de criatures i de joves hem estat lliurats a l'educació de la Companyia de Jesús sabem alguna cosa d'aquests exercicis, del seu aire irrispirable i de tot el que puguin tenir de grotesc i de cruel. En els exercicis espirituals hi havia, però, una cosa positiva, que tenia valor d'experiència humana: creaven un estat de nervis especial. Jo sempre he cregut en la importància que té el fet de crear un estat de nervis, de descentrar la rutina quotidiana, de canviar aquest ritme una mica amoltonat i una

dintre la nina dels seus ulls blaus es barallen tots els microbis de la fascinació. És per aquestes causes que Keyserling és un espectacle de primera qualitat.

Es possible, com comentava abans, que moltes coses de les que engega Keyserling hagin estat escrites per ell mateix, però aquí a Formentor les paraules encara semblen que arrosseguin un cordó umbilical, fan l'efecte de cosa novíssima, amb la convulsió i l'estupor d'un naixement.

Poques vegades es podria veure un quadro més complet de creació espiritual amb tot el pintoresc i tot el grandios d'aquesta creació.

Keyserling diu que els savis de la Xina li deien el dragó; el dragó és el símbol primari creador que representa l'aigua i el foc inicials. Ell està orgullós que li diguessin aquest mot terrible i estrany. I Keyserling i la seva camisa vermella i el seu barret de pirata, van suant i van clavant fuetades, la bromera blanca de saliva que se li arregaça a la vora dels llavis i els pèls electritzats del bigoti i de la barba, són coses de somni febrils, coses de dragó que vigila brillants i princeses despallades...

Ja he dit que Keyserling és un home d'una latitud mental molt diferent de la nostra. Nosaltres vivim arconats en un punt de l'esclofolia de la terra. Ens arripem com insectes prudents; els més arriscats de nosaltres, al costat d'una vida com la de Keyserling hem de confessar que duem una camisa teixida amb covardies. Keyserling ha saltat d'un continent a l'altre i sembla que només li interessin les corones de neu de les muntanyes, i les capes profundes de la terra en les quals es crieu l'or i les serps llegendàries. Nosaltres hem menjat un pinso treballat de cultura francesa i per això és impossible el diàleg i la discussió amb Keyserling. Per altra banda ell no admet aquestes coses. Fa acrobàcies penjat de mans a l'anella de Saturn; de vegades les seves costelles cauen de ple dintre la paleontologia perquè Keyserling parla dels déus asiàtics més remots com si li haguessin esgarapat la pell d'una manera positiva.

Aquest home porta tot l'occident garbe-

allò que ell mateix explica en un llarg capítol autobiogràfic, comprovaven el que jo veia amb els meus ulls. Ara Keyserling ha estat malalt, encara li dura la convalescència i sobretot li duren les aprensions. Beu només que aigua, menja peix i verdures, això sí, si ell volgués en un àpat podria liquidar un dentol mitològic i dos coves d'escarxofes tendres.

Keyserling va una mica cansat, el caminar li destarota els nervis, necessita reposar hores i hores, però malgrat aquesta punta d'esgotament físic, tota la seva màquina mental es belluga amb l'àgil musculatura d'un déu de vint anys.

Les converses de Formentor, que gairebé es converteixen en un monòleg que Keyserling cent per cent, són arran de platja, el sol es filtra per aquest verd de Xipre de la pinassa viva, i els arbres, castigats de sal i de vent, són uns arbres contorsionistes, murrís i soferats; són uns pins que no tenen edat com les ànimes esparracades. L'aigua és immòbil. Gràcies a la vegetació submarina i el reflex dels arbres, l'aigua gaudullosa d'aquesta platja arriba a un verd blau metàl·lic que jo només l'he sabut veure en les ales de les grans papallones diürnes de l'Amèrica tropical.

Keyserling ha portat un guarda-roba ad hoc. Les calces de golf, ara d'un gris o ara d'un canyella, les sabates apostòliques i les mitges de llana morta, juguen amb la camisa vermella, amb un barret de gautxo de color de pebre o una gorra de vellut tenyida de sang que és igual que les que duen els botxins orientals. Keyserling quan dona una conferència porta les robes negres de l'espectacle acadèmic folgado i generoses, es permet un to de canari a "armilla i prou"; per això les seves conferències, encara que siguin agitats i explosives, es belluguen dintre el marc estereotipat de la conferència brillant. Sota els pins de Formentor, la paraula i el vestit són més a la vora de la incoherència, del *bizarre* i de l'imprevist. Amb una canya de bambú va furgant la terra com si cerqués un niu de formigues, la seva paraula és nerviosíssima, va a tot gas, i de vegades subratlla un sospir o una rialla estrident caçant dotze brins d'herba i escanyant-los. Keyserling a l'aire lliure multiplica la gesticulació i la vehemència, la barba mongòlica té un tremolor salvatge,

llat i paït, però porta en el pensament unes coses impenetrables d'un groc millenari amb tot el seny dels queixals intactes dels mandarins. Per això Keyserling té almenys una dotzena de ganivets per tallar la carn, i un humor agre, tartàric, per escapar-se carregat d'astúcia com una guineu lluminosa. Keyserling té set de signes positius, això no priva que ens faci l'efecte de vegades d'un gran destructor, esclafant les coses amb la voluptuositat i la fúria d'un que trepitja raimen en el cup.

Ara bé, Keyserling vol caçar la llum en forma de símbol o imatge, li interessa més aquesta llum del símbol que la veritat mateixa. No vol saber res amb la lògica. El símbol, si és viu, encara que sembli mentida, per Keyserling té una veritat i una eficàcia. Ara que Keyserling no té cap mena de pressa, no li ve de mil anys.

Potser el que castiga més els ulls en la visió de Keyserling, és la claror poètica; aneu a saber si el punt més agut de la fascinació de Keyserling és l'anatomia sacsejada i el verb en ziga-zaga, imprecís o precís, ràpid i arrossegant-se, i tot, tot, d'una pura qualitat poètica.

Aquest home és positivament fatigat. En presència d'ell no hi ha manera d'evadir-se, no hi ha manera de distreure's. Per seguir

la seva trajectòria mental, de vegades d'una incoherència magnífica, no es pot perdre la tensió. Sentiu en vosaltres alguna cosa de la pell electritzada del pedreguer, entusiasmat amb un rastre desconegut. I això a la llarga desinfla els nervis; els monòlegs de Formentor no poden durar massa, mentre parla Keyserling respireu molt poc i gasteu una energia fantàstica.

Es possible que hi hagi una certa complicitat per part del paisatge, per això he dit que no es pot separar Keyserling de Formentor en aquesta orgia de pensaments, gairebé clandestina, en què s'ha celebrat la Setmana de passió de l'any que vivim.

Personalment, he de dir que quan s'acaben les converses sota els pins a la posta del sol, necessito un canvi absolut de roba, necessito ensabonar el cervell per oblidar una mica, i a totes les banalitats. Keyserling a les nou del vespre se'n va a dormir com un lleó rebentat, amb tot el ventre ple de verdures i d'aigua mineral.

Somia com els apòstols, amb les sandàlies al peu del llit i la barba punxeguda damunt la gira del llençol.

Abaix hi ha unes espalltes nues i uns braços carregats de brillants que serveixen per oblidar Keyserling, per treure'm l'obsessió dels seus ulls blaus i de la seva boca amb una bromera de febre.

Hi ha el bar i les ampolles de gin que tenen aquella etiqueta del gat amb la cua arromangada. Hi ha unes anglèses de museu llargues, artrítiques, desenquadrades, escotadíssimes, amb unes croses i unes perques blanques que fan rodar el cap. Aquestes anglèses juguen al bridge amb una calma implacable igual que si es rosegessin el fetge les unes a les altres. Per separar han pres un ou passat per aigua barrejat amb una mica de xampany i una pell de taronja.

Una xicoteta descarnada i vidriosa balla fins a perdre el pols i nosaltres mirem les bombolletes del vas de whisky sense acabar-nos de decidir...

Tot això serveix per oblidar Keyserling.

Keyserling dins de l'hotel també serveix per oblidar el Keyserling cru i autèntic de la camisa vermella i del barret de color de pebre.

L'hotel de Formentor és una mena de somni. Abans en aquest lloc només hi havia la Naturalasa cafre i metàl·lica amb cent mil colors, amb cent mil bogeries d'aigua i de pedra. Era un dels llocs més desenfundats i més dramàtics del Mediterrani. Hi havia els pins contorsionistes i entre ells el més contorsionista de tots, aquell que Costa i Llobera va definir líricament amb tota la pompa agrisada de la seva retòrica de gran senyor.

Abans hi havia les cabres salvatges, els corbs negres com una ala de corb, els aligots, els xuriguers, les milanes, les busarques, els falcons, els esparvers i les gavines, que de vegades queien contra una pedra amb tot el pit ple de sang.

A Formentor anaven els pescadors que sortien del port de Pollensa, i algun pintor sudamericà ensorrat dintre la barca, que treia el nas davant de la gran follia còsmica i es posava a tremolar com un passe-rell.

Ara a Formentor hi ha l'hotel més selecte de tot el Mediterrani. Hi ha una carretera per trencar-s'hi el coll, si el que porta el volant és una mica donat a les orgies, una carretera espectacular amb uns punts de vista que fan plorar al turisme més garbellat i més inexpressiu.

Aquest somni de Formentor és obra d'Adam Dihel. Sens dubte, Adam Dihel és l'artista més important de tots els que han caigut sobre la pedra de Mallorca.

Dintre l'hotel de Formentor, Keyserling, disfressat de smoking, les nits que no està massa cansat, i vol afalagar els ulls de l'esnobisme, menjant-se l'ensiam a la taula del menjador fa l'efecte d'aquell comte de Keyserling, senyor rural, cavaller de la Rússia tsarista, que es distreu clavant una bala de plom a les anques d'un llop.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

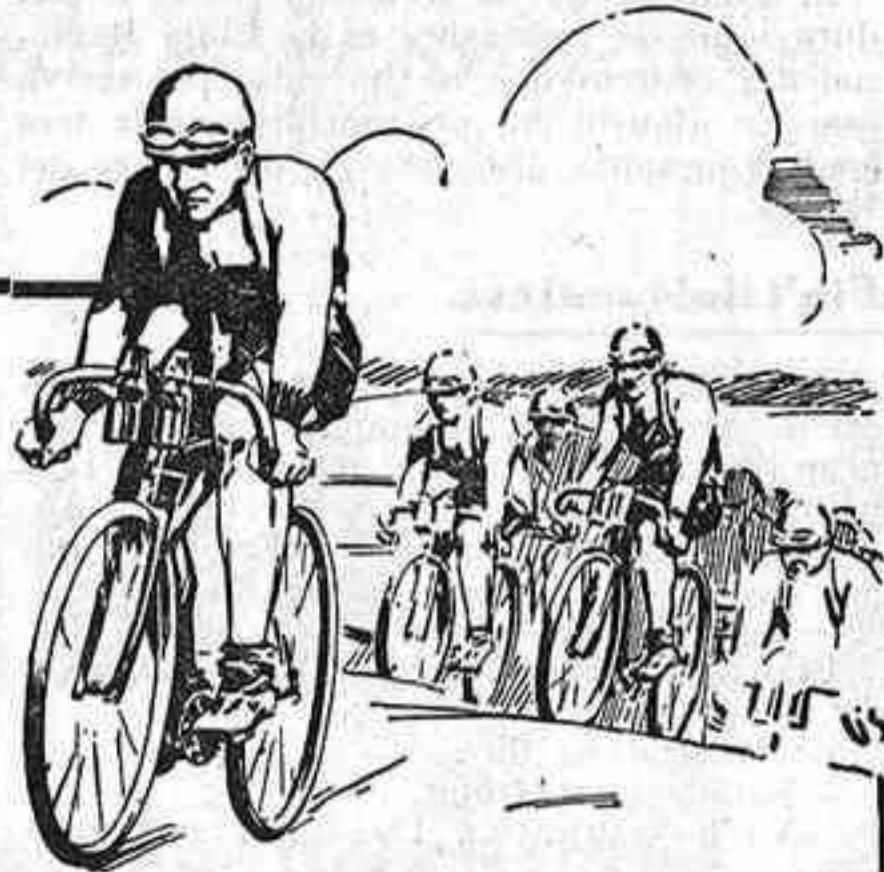
(Els gravats representen dos moments del comte de Keyserling caçats amb la punta del llapis per Oleguer Junyent)

Fontbernats
SASTRE
Trajos mig temps a preus mòdics
Cucurulla, 2, 1.ª.- Barcelona

Vda. de Josep Ribas
MOBLES I DECORACIÓ
CASA FUNDADA L'ANY 1850
Consell de Cent, 327 i 329. Telèfon 14657.-BARCELONA

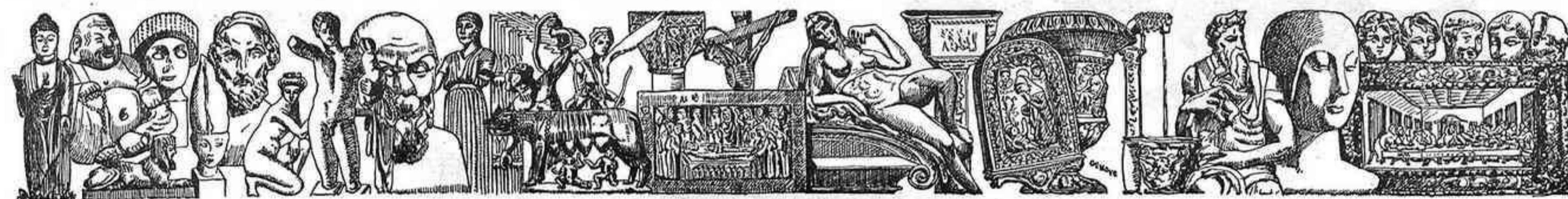
REPRODUCCIONS PLÀSTIQUES
D'ART CLÀSSIC SAGRAT I PROFA
LENA, S. A.
Exposició i venda:
Rosselló 238, junt a Passetg d'Gràcia

El ciclista

Com una cinta blanca i interminable, la carretera, amb les seves pujades esgotadores, descensos perillosos, corbes enigmàtiques i sol tan aviat bo com infernal, és pel ciclista un obstacle que comença a la sortida i acaba a la meta. Amb el seu esforç, la seva energia corporal i el seu cervell, deu el ciclista triomfar en el més aspre dels esports. I un cop vençudes totes les adversitats, quan ha pagat el triomf a un preu tan car, es presenten llavors les conseqüències d'un esforç irresistible i continuat en forma de mal de cap, malestar general i esgotament.

En aquests casos, la CAFIASPİRINA és el remei preferit per tots els esportistes, perquè no sols elimina en breu temps els dolors de qualsevol mena — mal de cap, oïda i queixals, migranya, neuràlgies, etc.—, sinó que reanima i regularitza la circulació de la sang, sense que afecti al cor ni als ronyons.

La setmana de passió a Madrid

Varen passar tantes coses i tan greus la setmana passada, que molt encertadament, Romanones va qualificar-la de Setmana de Passió. Però el comte, home acostumat a què tot capital presti el seu rendiment, adhuc el capital-dolor, deu creure que la política seguirà el ritme del calendari i que després de la passió vindrà la pasqua. Potser entre la passió i la pasqua encara hi ha la Setmana Santa, o sigui la mort política del ministeri. I no parlem de la mort civil de les persones que formen part del Govern, perquè l'experiència ha demostrat que el gran cadàver de Garcia Prieto pot ocupar un departament ministerial. En tota la nostra vida no hem vist només una mort política, una puntada de peu mortal: la que va rebre Primo de Rivera. Tots els altres cadàvers s'han anat reviscolant, resuscitant, i el ministeri actual n'és ple.

Durant aquests dies han passat moltes coses a Madrid, que és allà on es juga la partida contra un veí envers el qual sembla que tenen motius de greuge moltes persones que havien considerat com un honor inscriure's a la llista de domèstics, sentir unes paraules d'afalac o acceptar una cigarreta oferta amb afectació democràtica. Un fall del Consell Suprem de Guerra i Marina condemnant els signants dels manifest revolucionaris de desembre a una pena que podia beneficiar de la llibertat condicional, va posar en evidència, com era de suposar, la injustícia dels altres consells de guerra pels fets de Jaca. I com que en els moments de la repressió organitzada per Berenguer després dels esdeveniments de Jaca era impossible de protestar perquè funcionava un veritable terror, sobretot contra la premsa, la protesta, sufocada durant tant temps, ha estat violenta. Per intentar organitzar una manifestació demanant l'amnistia, els estudiants de Madrid foren tractats com el pitjor dels enemics i tirotejats a l'Hospital Clínic de San Carlos com si es tractés d'un edifici militar situat en la línia de foc. Després d'aquesta barbaritat només s'ha comès una altra barbaritat: el liberal Romanones, l'home que tenia com a programa previ de tot govern la concessió d'una amnistia, va dir que era inútil parlar d'amnistia abans de reunir-se les Corts. Després d'aquestes dues barbaritats el Govern va decidir callar, fer el mort i prodigar poca literatura. Una nota de vint-i-cinc línies dient, entre altres coses, que el Govern sabia mantenir l'ordre, fou l'única expansió que es varen permetre el senyor Aznar i els seus col·laboradors.

Entretant, l'entrada al període electoral havia obligat el Govern a aixecar la censura, i els diaris parlaven del retorn de Martínez Anido a Madrid i, sobretot, de reunions de generals, fet que no té res de particular en un país, cas únic al món, on hi ha més de set cents generals. Però un d'aquests generals, el senyor Burguete, situat a la presidència del Consell Suprem de Guerra i Marina, cridava els periodistes i, tot vessant mitja llagrimeteta, els llegia una nota extensíssima en la qual, entre altres coses, deia que el país no toleraria la vergonya d'una altra dictadura, que és un escàndol que no hagin estat portats davant dels tribunals els responsables de l'adveniment de la dictadura i del lladronici de la mala administració dels dictadors, i que com a president del Suprem de Guerra i Marina estava disposat a fer-ho molt fort contra qualsevol general que es pronunciés.

Tant des dels punts de vista polític com literari la nota del general va causar gran

estupefacció. Realment es necessita una certa despreocupació per haver estat un col·laborador de la dictadura i demanar ara el cap dels dictadors. Si no està mai bé que un militar es pronunciï, només un home molt pur i d'un prestigi popular que no es guanya acumulant entorxats i condecoracions, es pot permetre un rasgo, un tret d'aquesta mena. Literàriament, la nota va divertir molt a totes les persones capaces de fer una carta i es va demostrar que es pot arribar al Consell Suprem de Guerra

El notable escriptor general Burguete

i Marina essent un analfabet i escrivint en rupestre — i sembla que això que diem no cau dintre la gloriosa llei de Jurisdiccions. Seguint la mateixa tàctica que en l'afar dels estudiants, el Govern, sense fer soroll, ha destituït el general Burguete i l'ha enviat a reposar dos mesos a un castell. En arribar a Càdiz, el general ha publicat una altra nota tan confusiónaria, absurda i mal escrita, que fa pensar que no li anirà malament una llarga temporada de descans. Sembla, doncs, que es pot afirmar que el general no ha guanyat aquesta batalla a favor de la democràcia. Senzillament: ha arribat amb més de set anys de retard, rècord indiscutible de marxa lenta.

Sense relació amb aquests fets n'ha passat un altre de molt deplorable: la posta d'El Sol i de La Voz. El Sol era un diari digne d'un gran país, però era massa intel·ligent, i això no es tolera. Uns quants ducs, marquesos i comtes d'una noblesa i una categoria que nosaltres no podem ni sospitar, s'han apoderat de les accions d'El Sol i han decidit fer-ne un Debate camuflat. I ho han aconseguit. Aquesta batalla sembla que forma part d'un pla de conjunt que dubtem que arribi a realitzar-se. Recentment un amic nostre ens deia que una elevadíssima personalitat li havia manifestat que no creia en la impopularitat de la qual parlen els republicans, i que tot es reduïa a l'hostilitat d'uns grups d'intel·lectuals que disposen d'alguns diaris. La tàctica contra El Sol ha confirmat que es dona molta importància a aquesta opinió i que per adormir el malalt ja s'acut a la morfina. Aquesta és la única victòria del règim durant una setmana.

Han passat moltes coses en vuit dies. De vegades, els esdeveniments senten la pruitja d'acumular-se, i un dia pot produir-se el col·lapse.

MANUEL BRUNET

Mirant a fora

Les balances de Msr. Seipel

Mentre el Comitè d'estudi per a la Unió Europea estava reunint, ha caigut com una bomba la notícia del projecte d'Anschluss austro-alemany, en el qual han treballat no sols els ministres d'Afers estrangers dels dos països interessats, Curtius i Schober, sinó també el propi president de la República austríaca, Miklas. Algú també diu que l'ex-canceller austríac Msr. Seipel, hi ha contribuït eficaçment, entre bastidors.

Però el seu predecessor al poder, el socialista Renner, pensa que mossèn Seipel no arribarà fins al capdavant.

—Aquest home — va dir — té sempre els ulls fets en una balança, amb un pes a cada plat: l'Austria i el Vaticà, i sempre és aquest el que pesa més.

Per Msr. Seipel, l'Anschluss es detura a les fronteres del catolicisme, és a dir, no passa de Baviera.

Imatges fisiològiques

Alguna opinió francesa confia que, abans no es realitzi l'Anschluss, poden sorgir dificultats d'ordre psicològic, perquè l'austriac és força jatu i l'alemany molt susceptible.

—El pòls de l'Europa Central batega a Viena—deia Miklas a una delegació estrangera.

Un dels delegats, president d'una Cambra de Comerç alemanya, va fer-hi aquest comentari:

—Si, però és gràcies a l'oxigen proporcionat per nosaltres que el pòls de l'Europa Central pot bategar encara regularment a Viena. Si el tallem, ja veurem què passa.

Per això alguns austríacs, sobretot industrials, es pregunten també què passarà quan els alemanys puguin, gràcies a l'Anschluss, ficar-se massa a Austria.

Sobrenatalitat

Els diaris han portat un telegrama de Lisboa segons el qual una dona hauria posat al món set criatures d'un sol cop. Tot seguit un redactor d'un diari francès de la nit ha anat a veure el Dr. Polochi, director de la Maternitat de París, el qual li ha assegurat que no ha vist mai citat cap cas de més de tres criatures d'un sol part.

Si a París sabessin la fama que els portuguesos tenen en aquesta banda de Pirineus, ja no s'haurien amoïnats tant.

Una cara coneguda

Chaplin és l'actualitat europea, que no sols proporciona als diaris matèria d'articles i de notícies referents als seus desplaçaments, sinó a anècdotes de la seva vida.

Una, contada per ell mateix, és de les millors; sembla una escena d'un film seu: Un dia, quan ja començava a ésser cèlebre, un policia li posà una multa per excés de velocitat. Davant del jutge, aquest digué:

—La vostra cara no m'és desconeguda.

—Es molt possible—va dir l'acusat, interiorment ajalagat pensant que potser el jutge l'havia vist en algun film.

—Si, sí; ja us he vist alguna altra vegada. Deveu ser un reincident...

Entreteniments futuristes

Parlavem aquí mateix de la nova revolució—ara culinària—del professional de l'espèctacle, el futurista Marinetti. El flamant acadèmic italià és a París, on ha declarat a un entrevistador que caldrà resoldre el problema de l'alimentació amb extractes contingents tots els elements nutritius necessaris i, de tant en tant, un àpat que serà una veritable expressió de l'art culinari.

I, donant detalls de la inauguració del Santo Palato, decorat tot en alumini per Filia i Diulgheroff, ha dit:

«Els plats eren presents com obres d'art, veritables escultures alimentàries. La idea futurista és que tots els sentits han d'ésser satisfets alhora, que totes les arts han d'estar d'acord. El servei de cada plat anava acompanyat d'una música i d'un perfum ad hoc. I al mateix temps que un comensal era servit, se li posava sota la mà esquerra una tauleta tàctil, revestida segons els casos d'esponja, de cuir, de vellut, de manera que les sensacions de tacte corresponguessin a les del gust, de l'audició i de l'olfacte.»

La Reina de les Colònies

La designació de Josefina Baker com a Reina de les Colònies en ocasió de l'Exposició Colonial que es prepara a París, ha estat objecte de nombroses protestes dirigides a Doumergue, a Briand, a Ollivier, comissari general de l'Exposició. La majoria de protestataris són subdits francesos negres, que entenen que els negres de jazz i de music-hall no són la mateixa cosa que els negres de l'Àfrica i de les Antilles.

L'ORGULL DE LA FAMILIA

—I pensa, fill meu, que no t'he pagat un uniforme de nacional-socialista perquè el lluïssis, sinó perquè els jueus es posin a tremolar així que et vegin.

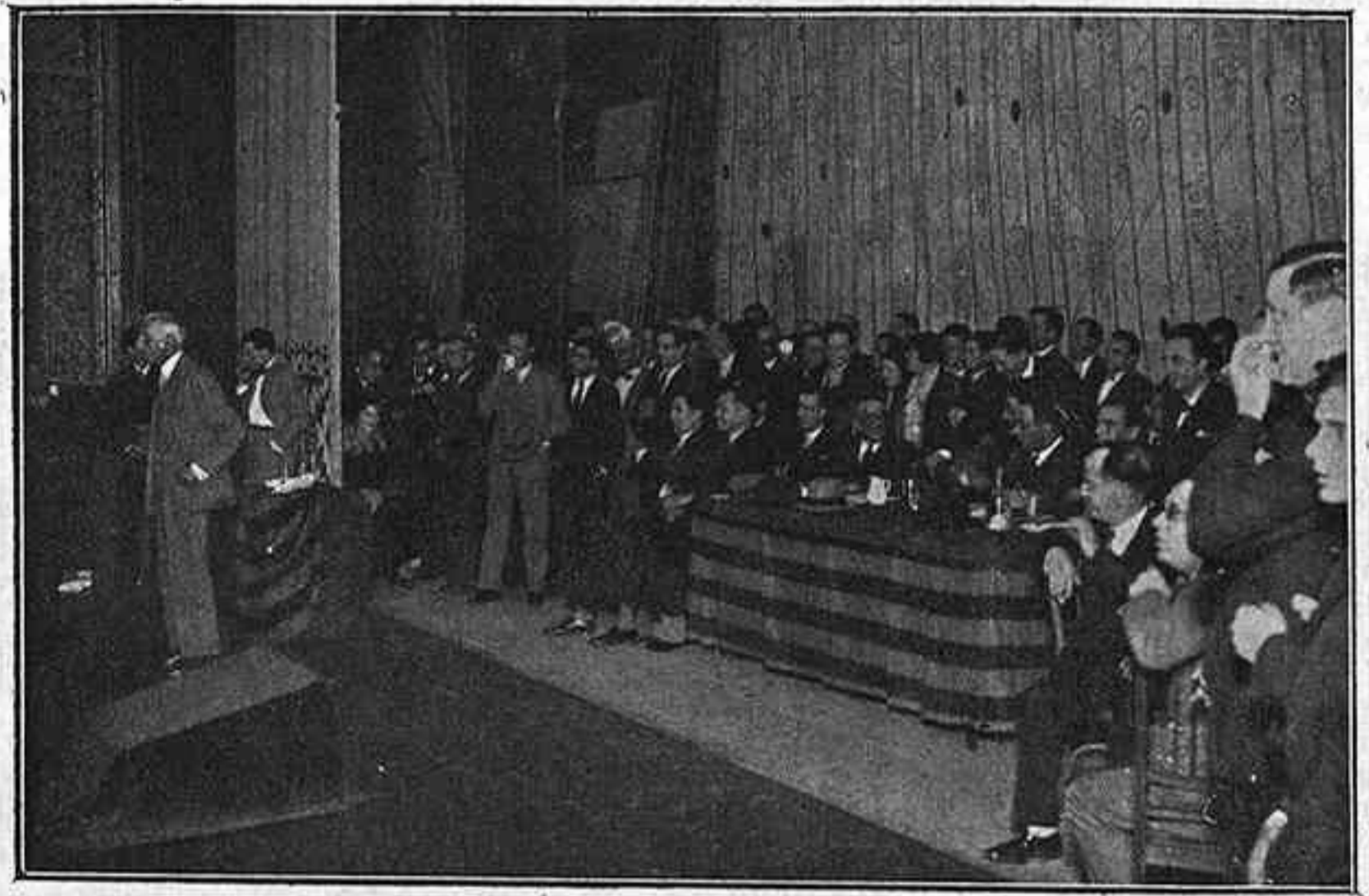
(Simplicissimus, Munic)

Barcelona = Miting

Primavera política. El termòmetre registra els quaranta graus de febre. Una floració enyorada: manifestos, programes, cartells, mítings... Sobretot, mítings.

Cine Frègoli: «Partido Liberal Catalán». Concurrencia distingidíssima (llegeixis escassa). Gairebé sis rengles de butaques. El doctor Gassol, cap del partit, retreu les glòries del liberalisme barceloní. Els assistents escolten placidament, mastegant l'havà. Plataforma electoral? L'Exposició del 88. Qui ho havia de dir! L'Exposició de l'any 29, en

l'entusiasme i als taxis, en una mateixa nit parlen a la Barceloneta, a Sans, al Poble Sec i a Sant Martí. Viatjants de programes polítics, n'han agafat ja el plec professional i les expressions: «El company X, us parlarà de liberalisme i democràcia. És una cosa esplèndida.» I tenen un truc infalible per a engrescar el públic fred dels suburbis. Fan per manera que els amonesti el delegat de l'autoritat. Una breu interrupció; uns mots canviats en veu baixa amb la presidència, i «Senyors: el delegat m'adverteix que em ce-

La presidència del miting del teatre Espanyol

canvi, ha estat l'apoteosi de l'administració municipal de la Lliga, dels republicans i de la dictadura. Cal, per tant, votar els candidats liberals, verges dels malbarataments d'abans d'ahir, d'ahir i d'avui. Ells faran l'engrandiment de Barcelona sense demanar una pesseta més al contribuent. Crearan de nou les finances municipals, espatllades pels homes de la Lliga, pels republicans i per la dictadura. Dues centes vuitanta vuit mans (dues per individu), s'ajunten per a aplaudir el triomf de la candidatura liberal. El candidat senyor Caballé i Clos explica el procediment perquè el triomf es produeixi. Molt senzill: n'hi ha prou que els trescents liberals del districte busquin cada u cinc amics, i els convenguin de la necessitat de votar el senyor Caballé i els altres companys. Ara, no n'hi ha prou amb una simple recomanació; cal acompanyar els amics fins davant la urna. No passés que fessin el salt!

El senyor Caballé i Clos confia que els electors ho faran així, perquè, «què caram! entre nosaltres ja es pot dir: tinc moltes ganes d'ésser regidor». Després parla de les seves il·lusions juvenils, de les seves patilles — també juvenils —, de la «Colla de l'Arros» i d'altres coses tan sucules.

En el moment d'acabar, el senyor Caballé i Clos diu que duia allí l'estudi i solució d'uns quants problemes municipals; però com que es fa tard... El públic, que ha temut per un moment que l'orador espallés un discurs tan divertit, s'apressa a confirmar que és tard, i opina que el senyor Caballé pot guardar els problemes per a quan es trobi al Consistori.

El president tanca l'acte. A la sortida, un diu:

—Todo eso son palabras. ¡Ah, si éstos pudieran agarrarse!...

I un altre:

—L'equivocació és presentar-nos a les eleccions per majories. Nosaltres havíem d'anar per minories d'acord amb la Lliga. O bé per majories en segons quin districte, pactant amb els republicans.

¡Visca la moralitat i els bons costums polítics!

Un ateneu de barriada.

La Lliga, contra el que fan córrer les males llengües, també compta amb l'adhesió de la joventut. I per a destruir llegendes, exhibeix als seus joves: Carabén, Roda i Ventura, de Carreres, Solericens... La gent, però, els troba ja una mica crescuts.

Parlen mesuradament, combatent l'esquerisme, i cada dues paraules pronuncien el mot realitats. Ara en parla un que duu el discurs anotat en targetes de visita. Al nostre costat, hom diu:

—Sembla que jugui a cromos.

Qui sap! És jove. Quan arriba el torn dels prohoms, són tantes les realitats que s'amunteguen en l'escenari, que acaben per inundar la sala. El veí del nostre davant en té les aies del barret plenes. Aquests descomissats de republicans, incapços de formular un programa...

El públic s'ho pren seriósament. Abunden en la sala les mànegues de camisa: el graner del xamfrà i l'adroguer de més avall, entre balança i balança, han acudit a l'Ateneu a representar el paper de forces vives. Els aplaudiments són també molt seriosos i ben administrats, tal com s'acau als electors de la Lliga. Res de lirismes. Al peu del cartell electoral, una nota diu: «Trenta anys d'història catalanista, d'honrada administració regionalista, avalen les nostres candidatures.» Així anuncia la gent com cal. Proveu-los i us en convencereu.

El cafè d'una societat de suburbi. De les parets pegen calendari violats, i un paper color de mosques i manilla. Al plafó del centre, un bust de senyora grosserament maquillada i amb gorro frigi: la República. Sota d'ella, la taula de la presidència. Un jove exaltat parla de democràcia i de republicanisme. Però, inútilment: les seves paraules no fan impactes damunt el públic distret de la barriada. Toca el rellotge, la dona del cafeter badalla darrera el tauler... El jove orador s'esvera un moment, però de seguida torna a la càrrega. Sembla que, finalment, toca el cor dels oients. Però heus ací que a mig paràgraf, s'alça un de primera fila i se'n va, o bé un altre fa botre una pesseta damunt la taula, tot cridant el cafeter. Tot l'efecte destruït.

El públic sembla que s'eixoriveix quan arriben els oradors del partit. Joves, somrients, apressats... Bellmunt, Regàs, Thió i Rodés, Martí Esteve. Els propagandistes d'Acció Catalana Republicana, gràcies a

nyeixi al tema.» El glaç està definitivament trencat. D'ara endavant, el públic és del tot sensible a «les garlandes oratòries i als bells pomells de flors que li han ofrenat els oradors», segons paraules pronunciades pel president en cloure l'acte.

El meridià roig passa ja per Barcelona. Diumenge, marcava la Rambla del Prat i el Saló de Sant Joan. Malgrat això, si dos mítings es dreçaven un contra l'altre, eren ben bé els celebrats a Belles Arts i en el Teatre del Bosc.

Belles Arts. La Confederació Nacional del Treball canta una vegada més el seu credo apolíticista. I omple la nau del Palau una multitud color rajola. En l'estrada, parla un home desnarit, de veu ronca i un mocador de seda blanca nuat al coll. Després d'ell, puja a l'entramat un altre, i un altre. Militants anarquistes, exhaurits en la presó. Llurs imprecacions s'enfilen com coets fins al sostre del Palau, i, en descendir, aixequen en la massa una polsegura de crits i aplaudiments. Contra les institucions, contra la burgesia i contra tots els farsants de la política. En les ennegrides pintures de les parets, als reis i generals se'ls posen els cabells de punta.

L'actuació apolítica, la denuncia en el Bosc, Maurín, el líder del Bloc Obrer i Camperol. Damunt la catifa roja, l'orador queda sec i enèrgic; la seva figura no té davant: només perfil, i, a tot allargar, tres quarts. I, com sempre, profetitzava. Veu com s'apropa la nova dictadura. Amb el braç dret enlaire traça el vol de les «aves simiesques i agoreras», que ens l'han de dur de nou. Amunt i avall de l'escenari, Maurín evoca tota la història contemporània d'Espanya. Els noms propis que surten de la seva boca resten suspesos en l'aire, clavats pels adjectius més violents. Generals, financers, polítics monàrquics i republicans... L'orador no perdona res.

En l'escenari, hi ha muntat el clàssic decorat del Bosc de les obres teatrals. En dies de miting, els decorats perden en absolut llur poder de suggestió. El paper i la fusta gemen sense dissimulacions. Avui, en el teatre del Bosc, l'escenari és una enclusa, i el públic correja els cops de mall. Maurín parla de l'emprèstic Morgan i preveu una intervenció nordamericana en els afers peninsulars, intervenció que farà d'Espanya una Nicaragua. Baixa de les altures un crit de «Visca Sandino!, obrer metal·lúrgic», unànimement contestat.

Fora el carrer, per a contenir el meridià roig, tricornis negres i màusers i cavalls color de cuir. A la porta del teatre, darrera la taula de publicacions comunistes, fa front a la guàrdia civil el perfil tranquil i somrient d'unes gracioses afiliades.

En el teatre Espanyol, una altra tallada de poble, que sobreix del local. En l'escenari, la multitud ofega la presidència. Per fons, un teló curt, colors lila i verd, propi per a les evolucions de les «girls». Just a la bateria, l'anttesi de les «girls»: Francesc Macià. El cabdill és belluga dins un bany-Maria de tendresa popular. Totes les mirades coven l'Avi. En justa correspondència, Macià predica amor. Les imprecacions en la seva boca sonen una mica falses. El Macià autèntic és el del vestit gris i el cabell blanc, que obre sovint els braços amb el gest dels Sagrats Cors. No vol resoldre solament el problema català, sinó que somia també amb la definitiva pacificació del món; entreveu el dia aquell en què tots els homes se sentiran germans... I Macià acaba simplement, amb un comiat familiar. El teatre en pes va vers Macià. L'escenari és assallat, i al coll del cabdill es pegen les cabelleres i les corbates romàntiques d'Estat Català, i, també, ondulacions de noies molt 1931. Els amics han de fer cordó al seu voltant, per evitar que el poble el faci a miques, amb l'objecte d'endur-se'n a casa un bocí d'aquella pell colorada, com fan amb la tela dels avions que han travessat l'Atlàntic.

ANDREU A. ARTIS

EL JOIER DE MODA

JORDANA

RAMBLA DEL CENTRE, 33
PASSATGE BACARDI, 2

ESPECIALITAT EN LA MIDA

Jaume I, 11
Tel. 11655

FITO
BARCELONA

LES LLETRES

L'Edip de Gide El segon ofici dels literats VARIETATS

André Gide acaba de lliurar al públic el seu *Edipe*. Res no fóra més impertinent que tractar d'establir aquí un paral·lisme entre la tragèdia sofocliana i aquesta, la darrera obra de l'autor de *L'immoraliste*. Entenc que la solidaritat hipotètica que pot haver-hi entre l'obra excelsa del teatre grec i aquesta tragèdia en tres actes que ens ofereix el talent d'un dels mestres més consumats de la llengua francesa contemporània, deu passar a segon terme enfront de la preocupació de marcar la solidaritat real que deu existir entre l'obra nova i el seu autor. Endebedades per boca d'Edip Gide ens diu que ell no es reconeix en els seus actes, i aquesta obra darrera de Gide delata prou bé, com les seves anteriors, una clara paternitat.

Examinem, doncs, aquest nou acte gidià. El mite d'Edip enclou una experiència moral prou vasta perquè a cada nova generació el mite resplendeixi amb una nova llum, a la claror de la qual els homes nous poden pendre consciència de llurs problemes vitals i actuals, i Gide encarna d'una faísó tan magnífica certes característiques del que podríem anomenar l'ànima contemporània, que hi ha com un doble interès a pendre consciència del nou Edip, fill de la N. R. F.

Es una coincidència xocant que hagi estat precisament en les mateixes pàgines en les quals un Marcel Arland senyalava l'absència de l'experiència del dolor com una gran llacuna en l'obra de Gide — del fet de la qual absència el món gidià acusava una perspectiva defectuosa —, on Gide ha publicat aquesta obra en la qual el dolor juga un rol de primer pla. «L'ill de l'error i del pecat, neix de nou. Et mancava per regenerar-te el sofriment», diu el sacerdot a Edip. I encara aquest rol hi és doblement accentuat com a factor contrapuntístic. No tant el dolor és exaltat, com una humana sort hi és senyalada com la pitjor calamitat.

Edip és un home feliç, i aquesta felicitat inquieta dues persones, Tirésias que és savi i Antigona que és pura. Tots dos saben implícitament que la sort comporta una ofuscació perillosa. I no és pas que Edip cerqui la felicitat: «Com si la benaurança fos el que jo he cercat! Es per a fugir d'ella que vaig anar-me'n del costat de Polibi.» Aquest Edip és ben bé el germà literari de l'heroi de *Les nouritures terrestres*: «Abans que una vida tranquil·la, una existència patètica.» Però Edip a desgrat de tot és feliç. Cau en la trampa que evita de totes maneres l'heroi de *La Porte étroite*.

Feliç, després ignorant. «De la meua ignorància, en faig la meua força.» Després, orgullós. Tirésias li diu que només creu amb el Déu que concedeix incondicionalment l'aprobatur. Edip està d'acord amb Déu, «un déu em condueix», perquè ell s'ha identificat amb ell; s'ha deïficat i ha substituït la posició teocèntrica d'Antigona per la posició egocèntrica de l'humanisme.

Quina resposta fa, si no, a la pregunta de l'Esfinx: «L'home.» La meua força consisteix que no acceptava donar cap altra resposta, fos la que fos la pregunta.» Res per damunt de l'home, i efectivament, Edip acompanya el relat del seu encontre amb l'Esfinx amb un discurs que hauria signat qualsevol filòsof del progrés, estil segle XVIII.

I Edip realitza plenament el tipus més fonamental de tota la literatura gidiàna. A còpia de repetir-se el gran escàndol, la gran novetat gidiàna, amenaça passar al caaix dels llocs comuns. Independència absoluta! «Jo no em reconec en els meus actes.» Edip no coneix cap vincle de comunió. Edip és una mena de bastard? Nat de pares que no coneix. Ell mateix ho diu: «Nat de l'inconegut, sense passat, sense model. Res sobre què repenjar-me. Tot a crear. Pàtria, avantpassats... a inventar, a descobrir. Ningú amb qui assemblar-se, si no és amb mi mateix.»

Es l'exaltació característica de *Les nouritures terrestres*.

"POLITICA 1930", de Cecili Gasoliba. Mancant el darrer plec en els exemplars posats a la venda abans de primer d'abril, es demana excusa i es prega als qui els adquiriren que passin a canviar-los per un exemplar complet en el mateix lloc on el compraren.

ACABA DE PUBLICAR-SE
LE PESEUR D'AMES

per
ANDRÉ MAUROIS

Preu: 5.40 pessetes

DE VENDA:

Llibreria Catalònia

17, Plaça de Catalunya, 17
on trobareu sempre les darreres
novetats franceses

tures terrestres. L'emancipació total, la disponibilitat absoluta enfront de l'instanc present. Rompre tots els heretatsges, defugir tota sistematització, oferir-se sempre enter i virginal a les experiències successives.

En Edip lluita la voluntat de puixança i la voluntat de coneixença. Es molt gidià que aquesta darrera venci. Tota l'obra de Gide no vol sinó estar abraçada per un moviment de sinceritat? L'heroi de *L'Ecole de femmes* no vol sinó la veritat. Es el

André Gide

que desitja furiosament Edip retenint per la tònica la seva Jocasta que tremola davant de la revelació. Edip, mal hagi de morir-ne, vol veure la veritat de la seva condició, fit a fit, i de grat abdica la reialesa, la puixança, abans que renunciar a la més perfecta sinceritat.

La fórmula teatral convé admirablement al pensament de Gide, la preocupació fonamental del qual és no fixar-se mai a fi de no comprometre l'èxit d'una aventura espiritual futura. Els personatges sostenen el joc dialèctic d'un esperit essencialment inflexible. «No és mai llarg temps, ell mateix... Pren la forma del que estima.» L'ambició perpètua d'aliar el cel i l'infern, que és la clau de tota l'obra gidiàna, ambició condemnada a avortar indefinidament com ell mateix ha explicat en un text capital de *Numquid et tu?*, del qual no puc resistir-me a transcriure l'original, tan atemptatori a la seva imponderable bellesa fóra tot assaig de traducció: «Le vrai c'est que cette chair que je hais, je l'aime encore plus que Vous-même. Je meurs de n'épuiser pas son attrait. Je vous demande de m'aider, mais sans renoncement véritable. Malheureux qui prétends marier en toi le ciel et l'enfer.»

Edipe, doncs, més que una conclusió, s'ofereix com una pluralitat d'experiències morals que per cert veiem molt sota els esquemes clàssics que ens han llegat els grans mestres espirituals de tots els temps. El mateix un Plató que un Goethe que Kempis podrien sostenir els aforismes que es poden extreure del llibre de Gide. Fóra pesat demostrar-ho en detall. A la lectura teniu la impressió més d'un cop de rellegir un llibre vell, i és que Gide em sembla que només ha fet que repetir i repetir-se en aquesta darrera obra, que és un nou volum en la llarga sèrie de volums que no semblen sinó tenir un objectiu: combatre l'ordre, com a símptoma mortal; oferir per això mateix una justificació a tots els desordres. Massa ràons hi ha per creure que *Edipe*, sota el seu aparent dogmatisme, no seria sinó un moment en l'obra de conjunt, per a no creure, ai las!, prou justificada aquesta asserció.

Què cerca Eteocle en els llibres? Una autorització a la seva passió incestuosa envers Ismena. No cal dir com els llibres de Gide són fèrtils en tota classe d'autoritzacions, i no hi ha desordre sobre el qual una certa frase de Gide (escriptor demoníac, com ha dit amb la seva fogosa parcialitat Massis) no projecti una aurèola de bellesa.

Ahuc aquesta repugnància per tot el que és estable s'inspira d'una ortodòxia; la veig en el gest d'Antigona trencant el vot de vestal, emancipant-se de Tirésias, per a seguir el seu pare, el qual fins al final conserva el seu orgull. En aquells mots: «Des d'ara sense llar, sense pàtria, no hi ha pas el crit d'un ésser que es plany i s'humilia!»

M'he prohibit, en començar, de parlar per res de Sòfocles. Amb tot, em sembla que pel sol fet d'adoptar el mateix mite, l'obra de Gide transporta l'experiència bàsica que és al fons del mite, experiència que està per damunt del famós complex freudià d'Edip i per damunt probablement de tot assaig de crítica. Estem davant d'una excepcional combinació d'elements dramàtics que, com deia en començar, porten virtualment una possibilitat inexhaurible d'interpretacions. Es ariscat petjar aquest terreny. Més que el fons comú, he volgut simplement notar algunes particularitats específiques, perquè gidiànes, de l'*Edipe* d'André Gide.

JOSEP PALAU

Obres d'Arquitectura, Escultura,
Pintura, etc. Antic i modern
Llibres d'Art BANYS NOUS, 5
Telèfon 20542

Le Crapouillot, la interessant revista francesa que publica bimensualment uns números especials molt recercats, ha dedicat el darrer a un *Viatge a París*. Després de l'èxit dels números anteriors, que ens parlaven de la «guerra desconeguda», dels americans i dels alemanys, amb interessants reportatges i fotografies ben seleccionades, els redactors d'aquesta revista, com a veritables francesos, s'esguarden ells mateixos i es disposen a cantar-nos les excel·lències de llur gran ciutat.

Prou sabem que, a despit de l'autor, l'oda es converteix sovint en elegia. Hi ha força caïres descoratjats en el reportatge de Galtier-Boissière i Claude Blanchard que omple tot el darrer número del *Crapouillot*. Alguns sectors polítics — afer Oustric —, l'estat actual de l'art i de la literatura francesos, en particular, no surten pas massa ben parats de les informacions de l'enquesta que mena el «funèbre Mandel», ni de les amargues declaracions d'un Camille Mauclair, l'enemic predilecte dels avantguardistes de tot el món, o d'un Bernard Grasset, el famós editor intel·lectual. No vull comentar les paraules del crític d'art, ni podria fer-ho, encara que volgués, perquè aquesta és una de les moltes activitats que hi ha al món en les quals no entenc, però en canvi em sembla prou útil de recollir les paraules de Grasset sobre algun dels temes de la conversa reportada.

Són aquestes:

«...Així entrem actualment en un període de deflació...»

«Ja ho crec! Personalment, he renunciat a «jugar tot el camp». Els escriptors que es planyen d'aquest indispensable restriccionisme no han de fer més que dirigir-se a la *Nouvelle Revue Française*, que segueix publicant cinquanta volums cada mes — dels quals potser dos són llegibles...»

«I encara! Però si els joves troben difícil llur situació, potser és perquè només són homes de lletres. Abans, la majoria dels escriptors asseguraven de primer moment llurs necessitats i només pensaven després, durant les hores de lleure, a crear obres mestres immortals.»

«La famosa qüestió del «segon ofici»? En primer lloc només la Princesa podria retribuir «un segon ofici»...»

«Tal com el rei atorgava pensions?»

«Perquè un amo no seria pas tan simple de mantenir un empleat que només sonia fer una altra cosa.»

«Sigui. Però els escriptors joves que havien comptat únicament amb llur ploma per a viure, no es veuen obligats actualment a cercar un altre ofici? Els correus literaris ens anuncien per exemple que Deltel és viatjant de comerç a Jurançon.»

«Hom no pot pas blasmar-lo. Caldria persuadir els joves massa entusiastes que les lletres no són una carrera. Un escriptor jove ha de resignar-se a menjar «de la vacche enragée» (morir-se de gana, més o menys), o bé ha d'assegurar primerament les seves necessitats. Segons la meua opinió, hom ha de fer de bell antuvi el «segon ofici». Veieu, jo, als vint-i-cinc anys era un apassionat de la literatura... M'he fet editor i al cap de vint anys m'he posat a escriure.»

Hi ha crisi de llibres, doncs, a França. (Ja m'he cansat, gairebé, de constatar, verbalment i en articles, que aquesta crisi existeix ací en una proporció adequada a la nostra indigència editorial i cultural.) Crisi de compradors, d'editors, d'autors. Les paraules de Grasset no enganyen. I les consideracions que fa sobre la necessitat que tots els autors tinguin un segon ofici, una manera més segura i constant de guanyar-se la vida que la ploma, deixaran esbalats molts

Bernard Grasset

autors catalans que somien en un estat més digne per a la nostra literatura. Seran, de passada, una resposta a la polèmica que suscitava A. Escalas en les pàgines de la *Revista de Catalunya* i que, per ara, roman insoluble.

Literats purs? El creure únic i simple — remunerador, per tant — de la literatura? Sembla que a França, fora d'una dotzena d'elegits, no és possible. La immortalitat literària? Surar, fer-vos cèlebre en les lletres amb una novel·la, un llibre de versos? Sabeu quantes edicions retornen, gairebé intactes, a llur origen, destinades a florir-se en la desesperada virginitat de llurs pàgines blanques, al fons dels soterranis de les llibreries?

Cal, doncs, segons Grasset, tenir un segon ofici. Encara que aquest pugui semblar molt pròxim a la literatura, com el de traductor o de periodista. I deixar els afanys creadors per a quan hom tingui ja ben resolt el problema econòmic urgent. Hom podria adduir, ja ho sé, molts exemples il·lustres contra aquesta tesi. Però, deixant de banda la realitat que pugui tenir a França, cal confessar que a Catalunya, mentre segueixi l'estat anèmic i intermitent de la producció literària i de l'edició comercial o amateur, serà ben difícil resoldre aquest problema i caldrà resignar-se a la modestia antirromàntica; però, en canvi, més remuneradora i segura, del segon ofici.

RAFAEL TASIS I MARCA

ELS LLIBRES

G. Díaz Plaça, Una cultura del Cinema (Publicacions de la "La Revista"). — Salvador Espriu, El doctor Rip (Llibreria Catalònia)

Guillem Díaz Plaça, apreciadíssim col·laborador nostre, ha inaugurat una rubrica inèdita en la bibliografia catalana, en la qual potser el seguirà, un any d'aquests, el nostre amic Armand Obiols. El seu llibre té, ja, doncs, de bon principi, un valor de primera pedra en una construcció que no pot faltar en cap cultura, ja que el cinema és — i no en rebaiem res — l'esforç artístic més important dels temps moderns, el que obra damunt un sector més vast, i el que més ha contribuït a donar una fesomia característica a la nostra època.

Però el llibre de Díaz Plaça no pretén abastar tota la complexitat del cinema, ja abans de llegir-ne una sola ratlla, el subtítol, *Introducció a una estètica del film*, ens aclariria les intencions de l'autor, més explícites ja en el primer capítol, en declarar: «Aquest llibre voldria ésser... un índex de suggeriments amb una indicació dels camins bibliogràfics que cal fressar. Un llibre destinat a ésser un pròleg per a la feina de demà.»

L'home que escriu de cinema, no per fer crítica de films a mesura que els empresaris els presenten, sinó per destriar-ne els fenòmens essencials, topa amb una considerable limitació, la imposada per l'organització comercial del cinema. Aquesta limitació és tant més sensible que, essent la plàstica i el ritme els valors culminants del film, res no pot substituir — ni comentar, ni fotografies de determinades escenes — la seva visió directa. No obstant, fóra excessiu pensar que el valor d'un film és únicament plàstic, per bé que sigui aquest valor el dominant al qual es subordinin tots els altres.

Díaz Plaça, en el seu llibre, estudia únicament la plàstica cinematogràfica, encara que, en alguna ocasió, aflori en el seu comentari algun altre aspecte del cinema. Però, innegablement, això no pot ésser matèria d'un retret a l'autor, si no s'ha proposat portar més enllà el seu estudi, del qual cal llor sobre tot l'estructuració, model de mètode. El que potser ja constituiria matèria de retret, és la unilateralitat de documentació i un cert verbalisme molt estès entre els assagistes francesos sobre cinema.

Però, així i tot, el de Díaz Plaça resta un llibre a remarcar, no perquè sigui l'únic en català, sinó pel seu valor intrínsec, com a índex dels resultats a què havia arribat el cinema mut, tan enyorat en aquesta èpo-

ca de balbuceig del cinema sonor, nascut infectat de teatralisme i music-hallisme. *Una cultura del cinema* és, sobretot, una sistematització utilíssima, més que del procés constructiu, del procés expressiu del cinema.

Cal dir-ho: començarem a llegir *El doctor Rip* amb una punta de malícia, desvetllada precisament per una notícia de Carles Soldevila en el pròleg que hi ha posat: «Salvador Espriu és molt jove: no té divuit anys encara.» Però la nostra poca fe en les precocitats literàries — i, en general, en tota mena de precocitats — aquesta vegada s'ha quedat sense trobar un argument que vingues a reforçar-la. La qual cosa no vol dir tampoc que el llibre del novell escriptor sigui una obra definitiva o que calgui desapar vint-i-una canonades celebrant la seva aparició.

En haver llegit *El doctor Rip* sabent l'edat de l'autor, hom s'adona de l'esforç d'aquest per a ésser impersonal, puix que ha triat un tema per al qual de ben poca cosa pot servir-li l'experiència pròpia. Però, com fa notar el prologuista, «da intensitat o l'extensió de l'experiència no està en raó directa amb la qualitat o la profunditat de les realitzacions literàries». I, d'altra banda, ja no és cap novetat per ningú que les qualitats d'una novel·la tenen ben poca cosa, o cap, a veure amb el seu tema.

El que potser sorprendrà més, és el del pessimista d'*El doctor Rip*, pretesament impropri de la joventut, i l'absència de doctrinarisme, molt propi als assaigs literaris de l'adolescència.

Davant del llibre d'Espriu, el que s'ha fet un lema de la frase de Degas «Descorregu els joves», roman en una prudent expectativa que no exclou la recomanació d'estimular l'autor a prosseguir escrivint.

NOVETATS
EN CAMISES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

Antecedents literaris

No sols el públic, el públic anònim que en aquest cas va des dels reis de Bèlgica i Briand fins al *coolie* de qualsevol colònia, és l'admirador de Chaplin. Els literats també en són, i cal dir que de vegades li han fet ben poc favor amb el que han escrit sobre ell. Ara, amb motiu del seu viatge a Europa, Chaplin ha estat de nou l'objecte de l'atenció de la gent que viu amb la ploma a la mà, i Edmond Jaloux, des de la seva acostumada crònica de *Le Temps*, es pregunta si Chaplin té antecedents literaris. I li sembla trobar els més directes en la literatura anglo-saxona, i en particular en Dickens, del qual cita diversos personatges sense malícia que viuen sobre les fronteres de la follia i del seny, que no tenen raó, però tampoc perversitat. Per llur candorositat que els protegeix del mal, s'emparenten amb certs folls de Shakespeare. De més a més, en altres autors anglo-saxons es troben tipus, si no iguals, molt semblants almenys: George Elliot, Wilkie Collins, Nathaniel Hawthorne.

En canvi, en la literatura francesa, més racionalista, més subjecta a tota mena de canons i regles, cal remuntar a les cançons de gesta del dotzè segle per trobar tipus que puguin rrelligar-se al personatge més popular en tota la terra.

El magistrat La Fontaine

Generalment, La Fontaine ens ha estat presentat com un diletant, escrivint les seves faules per entreteniment. Però un professor, Louis Guignot, s'ha adonat d'alguna cosa més i, abans de fer-ho saber en volum, ha cuitat a avançar-ho en la *Revue d'histoire littéraire*.

«La Fontaine ha vist la societat amb ulls de magistrat; els seus personatges es presenten al més sovint a la seva imaginació en la situació en què la gent de lleis acostumen a veure els homes, a través del Codi civil o del penal. Una trentena de faules de La Fontaine són, en tot o en part, una exposició de qüestions civils o criminals, posen en escena individus tan aviat demandats o demandants en matèria civil, tan aviat acusats o culpables de delictes variats.»

La píndola daurada

Le Crapouillot, una de les revistes més independents i més vives de França, creada a les trinxeres i menant després de la guerra una vida activíssima, acaba de publicar un número monogràfic, *Voyage à Paris*, seguit de reportatges de Jean Galtier-Boissière i Charles Blanchard. D'un d'ells, ens plau reproduir unes frases d'Elie J. Bois, redactor en cap de *Le Petit Parisien*, el diari de més tiratge d'Europa.

«No és una mica trista aquesta passió del públic pels crims?»
«Si ho voleu, però gràcies a aquestes seccions hem pogut desenrotllar considerablement els articles de lletres, d'art, d'espectacles, que fan dels diaris francesos les fulles més literàries del món.»

«El que em sorprèn precisament és que pugueu fer acceptar al gran públic seccions purament literàries.»
«La fotografia, la il·lustració ens hi ajuden molt. Però potser no us adoneu del públic variadíssim que toca un diari que tira prop de dos milions d'exemplars. Es diu que *Le Petit Parisien* és el diari de les porteres. Ho va ésser. Però amb les nostres seccions artístiques, hem atret una nova clientela més cultivada, i mentre les porteres a poc a poc es posaven a seguir les cròniques de lletres i d'art i tot, el públic lletrat no desdenyava, en tenir proves, de recórrer els fets diversos. La dificultat és la dosificació exacta.»

«Tret d'una notícia considerable que buida els quioscos en alguns minuts, quan teniu l'ocasió de constatar un alçament bruscat de tiratge.»

«En aquesta qüestió el reportatge fa el paper de l'antic fulloté. Un gran reportatge que apassiona el públic fa pujar de quaranta a cinquanta mil el tiratge d'un diari.»

LLIBRES per a les Belles Arts
i Arts Industrials
BANYS NOUS, 5 - Telèf. 20542

ENTONA EL COS
PER A LES NITS FREDES
NUTRITIU
AROMATIC
DELICAT

Després del teatre,
prengui

I E L T E A T R E

Raynal i Vildrac "chez" Molière La Meller a l'Arnau LES ESTRENES

Encara pels autors francesos és un honor de passar al repertori de la Comèdia Francesa. Encara els dona prestigi, a despit de la campanya de descrèdit que de vegades és feta contra el casal de Molière.

Entre els autors que hi han entrat recentment, hi ha Paul Raynal, amb *Le maître de son cœur* i Charles Vildrac amb *La Brouille*. La primera obra ha estat una reposició. Això li acorda encara un honor més alt. Té alguna cosa de consagració d'un clàssic. La segona és una obra recent. No

nosa: només serveixen per palesar una manca d'agilitat i de natural. Altrament, les exigències de la representació han obligat a alguns escurçaments, cosa que sempre ha de donar-li lleugeresa.

L'obra és notable per la potència de l'anàlisi psicològic que l'autor hi esmerça. Però és més notable, encara, com una mostra de la degeneració literària a què pot arribar l'art de Racine.

Es, en aquest aspecte, el pol oposat de *La Brouille*, de Vildrac. Vildrac és un Racine sense coturn, mentre que Paul Raynal, de Racine no en conserva altra cosa que el coturn, precisament.

Dintre el teatre francès, *La Brouille* resulta una obra clàssica, pel contingut i per les línies. Sense fetixisme de cap mena, hi ha vistent, fins i tot, la preocupació per les tres unitats clàssiques. Davant de les tendències noves del teatre-espectacle o del teatre-cinema, Vildrac dreça la bandera del teatre pur. Així la seva obra no necessita més que dos decorats que poden resoldre's de la manera més simple, i la seva acció no arriba a durar una setmana.

Per això, si és amb ironia que ha estat considerat molt just que *Le maître de son cœur* entri al repertori de la Comèdia Francesa, és sincerament que ha estat considerat just que *La Brouille* sigui estrenada al casal de Molière.

Entre nosaltres Vildrac és dels autors francesos que compta amb més devocions, entre elles la de Soldevila, traductor d'*El paquebot Tenacity*. Però si té devocions gairebé incondicionals, molts, tot admirant-lo com a poeta, el consideren molt feble com a dramaturg. «Vildrac—diuen—és un líric, i és amb l'engany del seu lirisme que ha triomfat en el seu *Paquebot*».

Potser no estan del tot mancats de raó. Però és fàcil que la nova producció de Vildrac els faci canviar d'opinió. I no és que Vildrac hagi deixat d'ésser poeta. Però aquella boirina que en *El paquebot Tenacity* entelava una mica les coses i les feia esfumadisses, no hi és en *La Brouille*. Ací tot és nítid; tot té més aviat qualitats cristallines. I potser l'emoció, la tendresa encara hi són majors. Hi són, sobretot, sense engany de cap mena. Les paraules suggereixen molt més del que no diuen. I això sense cap teoria del silenci, sense ni tan sols silencis evocadors, ans amb paraules simples, vives, que reflecteixen en elles mateixes la manera d'ésser de cada persona.

Per això, si és amb ironia que ha estat considerat molt just que *Le maître de son cœur* entri al repertori de la Comèdia Francesa, és sincerament que ha estat considerat just que *La Brouille* sigui estrenada al casal de Molière.

Entre nosaltres Vildrac és dels autors francesos que compta amb més devocions, entre elles la de Soldevila, traductor d'*El paquebot Tenacity*. Però si té devocions gairebé incondicionals, molts, tot admirant-lo com a poeta, el consideren molt feble com a dramaturg. «Vildrac—diuen—és un líric, i és amb l'engany del seu lirisme que ha triomfat en el seu *Paquebot*».

Potser no estan del tot mancats de raó. Però és fàcil que la nova producció de Vildrac els faci canviar d'opinió. I no és que Vildrac hagi deixat d'ésser poeta. Però aquella boirina que en *El paquebot Tenacity* entelava una mica les coses i les feia esfumadisses, no hi és en *La Brouille*. Ací tot és nítid; tot té més aviat qualitats cristallines. I potser l'emoció, la tendresa encara hi són majors. Hi són, sobretot, sense engany de cap mena. Les paraules suggereixen molt més del que no diuen. I això sense cap teoria del silenci, sense ni tan sols silencis evocadors, ans amb paraules simples, vives, que reflecteixen en elles mateixes la manera d'ésser de cada persona.

Potser no estan del tot mancats de raó. Però és fàcil que la nova producció de Vildrac els faci canviar d'opinió. I no és que Vildrac hagi deixat d'ésser poeta. Però aquella boirina que en *El paquebot Tenacity* entelava una mica les coses i les feia esfumadisses, no hi és en *La Brouille*. Ací tot és nítid; tot té més aviat qualitats cristallines. I potser l'emoció, la tendresa encara hi són majors. Hi són, sobretot, sense engany de cap mena. Les paraules suggereixen molt més del que no diuen. I això sense cap teoria del silenci, sense ni tan sols silencis evocadors, ans amb paraules simples, vives, que reflecteixen en elles mateixes la manera d'ésser de cada persona.

Potser no estan del tot mancats de raó. Però és fàcil que la nova producció de Vildrac els faci canviar d'opinió. I no és que Vildrac hagi deixat d'ésser poeta. Però aquella boirina que en *El paquebot Tenacity* entelava una mica les coses i les feia esfumadisses, no hi és en *La Brouille*. Ací tot és nítid; tot té més aviat qualitats cristallines. I potser l'emoció, la tendresa encara hi són majors. Hi són, sobretot, sense engany de cap mena. Les paraules suggereixen molt més del que no diuen. I això sense cap teoria del silenci, sense ni tan sols silencis evocadors, ans amb paraules simples, vives, que reflecteixen en elles mateixes la manera d'ésser de cada persona.

DOMÈNEC GUANSE

Uns quants anys enrera l'anunci de la seva aparició en un teatre barceloní qual-sevol hauria estat suficient per a entusiasmar al país.

I és que a Barcelona passem febrades d'exaltament. Un dia, en llevar-nos, descobrim amb gran sorpresa que som uns zamoristes o uns samitieristes exacerbats. Igualment fórem *vaquelistes* abans; i quins *vaquelistes*! No hi havia al món cap altra

riar el repertori i, tot d'una, gairebé com una explosió, es produí aquell èxit enorme, a conseqüència del qual Barcelona va estar pendent, durant dos o tres anys, de les estrofes del *Ven y ven* i de *La Reina del Cortijo*. El seu triomf va pendre caràcters apoteosis.

L'Arnau, music-hall tronat, es convertí en el concert de moda. En el punt de reunió habitual dels artistes i dels escriptors, i dels nois de casa benestant, abans assidus de l'Edèn. Angel Guimerà hi anava. Hi anaven En Rossinyol, En Pahissa, de braçat amb En Moragues, En Morera i tot el *Papitu* d'aquella època.

Famílies benestants, que no haurien gosat ficar-se mai en un teatre del Paral·lel, anaven a sentir-l'hi. Es feien guardar lloc pels porters mitjançant una propina.

Calgué treure les trenyines i el rovell del local i eliminar-ne la fortor de soterrani. Decoraren el foyer. L'Apa fou l'encarregat de pintar-hi uns plafons.

Mentrestant, al carrer, a casa, a la dispensa, al cafè, tant ací com a Granollers, tothom taral·lejava el *Ven y ven*, convertit circumstancialment en himne nacional del país.

El diaris li publicaven intervius. Algun que altre literat del gremi romàntic publicava un llibre explicant la seva vida. Entorn seu es formà una llegenda.

De l'Arnau passà a la Sala Imperi, i s'apoderà del cor de la nostra menestralia. La gent de fora hi acudia a ramats.

De l'Imperi, al Tivoli; d'aquí al Liceu. Raquel es ficà el país a la butxaca.

A partir d'ací li fou fàcil conquistar Espanya i triomfar a París.

LES ESTRENES

La inauguració de la temporada de Primavera ens portarà dos esdeveniments.

Per una banda, l'empresa del Romea espera obtenir un èxit que eclipsi el del *Proces de Mary Dugan* amb la presentació d'*Els Criminals*, de «Ferran Brückner», traduït per Millàs-Raurell.

Estrenada l'any 1928 a Berlín per Max Reinhardt, ben aviat donà la volta per tota Alemanya i Àustria. L'any 1929 fou estrenada a París per Pitoëff, i actualment s'està

La Meller dels primers temps

Marcel Pagnol

representant també a Milà, i a Buenos Aires, on ha durat mesos.

La carrera de «Brückner», si gloriosa, no és pas llarga ni abundant en obres. Aquest autor es donà a conèixer—és un dir!—l'any 1926 amb *Malaltia de joventut*; després vingué *Els criminals*, que dissabte podem veure, i de llavors ençà no tenim notícia que hagi estrenat res més. Ara ha escrit el drama *Isabel, reina d'Anglaterra*, que potser un dia o altre coneixerem també.

I, pel seu cantó, l'empresa de Novetats ens donarà a conèixer el *Marius* de Pagnol, traduït per Josep Maria de Sagarra.

Marcel Pagnol, que començà la seva carrera col·laborant amb Paul Nivoix amb *Marchands de gloire*, se'n separà tot seguit. Poc temps després Nivoix donava *Eve toute nue* amb gran acceptació, i Pagnol el seu *Jazz*.

Després de l'èxit de *Jazz*, que fou ben estimable, però no pas absolut, vingueren els de *Topaze* i de *Marius*, els més grans del teatre francès de molt temps ençà.

Hom sap que els directores de teatre són gent que no acostumen a engrascar-se pas massa fàcilment. Per seguir el costum, quan Max Dearly es va apoderar del manuscrit de *Marius* després de la lectura que li'n féu l'autor i el va portar cuita-corrents a León Volterra, director del Teatre de París, el deixà al seu despatx sense recordar-se'n més. Un dia, però, a l'esposa de Volterra, tot esperant el seu marit, per tal de passar millor l'estona, se li ocorregué fullejar algun dels manuscrits que bonament va trobar. Aquest era el de *Marius*. Bon punt el va tenir obert, el llegí tot d'una tirada.

En arribar Volterra, la seva esposa li va fer llegir el manuscrit, i l'endemà mateix de bon matí, a Volterra li faltà temps per telefonar a Pagnol i dir-li que l'anés a veure de seguida per posar-se d'acord sobre el repartiment dels personatges i estrenar tot seguit.

Pagnol és un bon exemple a tenir present. Tot allò que, a París com a Barcelona, s'acostuma a explicar de capelles i esglésies, portes tancades i conspiracions del silenci, l'ha fet riure més que res.

Val a dir, però, que Pagnol té un secret, que ens ha estat descobert pel seu confrare André Lany, un secret ben senzill: «per tal de poder estrenar als bons teatres, no tens altra cosa a fer sinó escriure obres bones.»

D'això deu fer una vintena d'anys. Ara retorna. Consta-te un fet. Que els anys passen en va entre els artistes de varietats.

La Meller té avui la mateixa figura, la mateixa veu, la mateixa melangia als ulls, de la Raquel del Paral·lel. Però aquell entusiasme, aquella popularitat, barrejada amb estimació, tampoc. El públic la va a veure atret pel reclam del seu renom internacional. Als ulls del públic la senyora Meller és, gairebé, una cupletista estrangera; millor dit, una cupletista traduïda del francès.

Es presenta un xic encarcerada sota el pes d'un prestigi internacional, el qual té l'obligació de mantenir. Igualment que els representants d'una nació estrangera en el moment crític de presentar les credencials, no pot perdre el tipus. I això és sempre en perjudici de la qualitat.

Ara té prestigi mundial i, a més a més, té plats. També té anys. No tants, però, com la Mistinguett.

El seu retorn té l'aire d'una visita de compliment a un amic antic, després d'uns anys d'absència. La rebrem bé, quin dubte hi ha; però difícilment ens hi engrescarem com abans. A mitja visita farem una pausa i ens esguardarem fit a fit. Ens acomiadarem encaixant afectuosament, però amb un xic de fredor. Ella pendrà el tren i marxarà a París. Nosaltres anirem a fer el vermut amb els amics a qualsevol cafè i parlarem d'eleccions.

JAUME PASSARELL

JOAN CORTES

Charles Vildrac

és, no obstant, la primera vegada que Vildrac entra a la Comèdia. Hi havia entrat ja per primera vegada, amb *Le pèlerin*.

La crítica parisenca ha convingut unànimement que ambdós autors són molt dignes d'ésser a la Comèdia Francesa. Ara que la manera de convenir-hi és molt diferent per un i altre autor. Amb el primer els crítics més intel·ligents convenen amb una certa ironia. Hi és trobada una evident relació entre l'academicisme decadent del Teatre de la Comèdia i la poètica eloqüència del diàleg de Paul Raynal.

Els més decidits admiradors de Paul Raynal creuen que *Le maître de son cœur* és una obra més pròpia per ésser llegida que ses literàries. Error. Tant llegida com representada, moltes d'aquestes belles li fan

FINQUES OCASIÓ

Totes les finques que tenim encarrec de vendre són molt interessants per les condicions avantatjoses a què es cedeixen.

Fixeu-vos en aquesta nota!

	Pessetes
ST. GERVAZI. — P. ALTA. TORRE SEMI-PALAU. G. CONF., 136.000 P., JARDÍ i TERRENY. Situació de gran esdevenidor. Pr.: (meitat del seu valor actual).	160.000
GRÀCIA. — PROP P. LESSEPS. OPORTUNITAT PER A ADQUIRIR A BAIX PREU, GRAN i formosa finca, que per les seves condicions excepcionals, pot doblar fàcilment el valor a què avui es cedeix. OCASIÓ VERITAT.	300.000
SI SOU COMPRADOR DE CASA O FINCA D'AQUEST VALOR, VISITEU-NOS, PUIX QUE ES TRACTA D'UN ASSUMPTO EXCEPCIONAL I ÚNIC A BARCELONA!	
NTRA. SRA. DEL COLL. — BONICA TORRE AMB GRAN EXTENSIO, JARDÍ (34.000 P.), façana a dos carrers, amb tots els mobles d'estil. Preu:	100.000
(Tercera part del seu valor) VERITABLE GANJA! OCASIÓ EXCEPCIONAL!	
AV. V. MONTSERRAT. — B. LA SALUT. C. P. TRAMVIA. BONIC XALET VOLTAT JARDÍ (21.000 P.), molt de sol, esplèndid panorama r.: (valor terreny)	100.000
ST. GERVAZI. — MOLT CÈNTRIC, PEL VALOR REAL DEL TERRENY (150.000 Ptes), bonica torre moderna, espaiosa, a tot confort, garatge, molt de jardí, BONANOVA.	
PROP EST. — LUXÓS XALET, A TOT CONFORT. GRAN i FORMÓS JARDÍ, gar. Pr. baix, amb tendència a millorar	250.000
GRÀCIA, PROP TRAM. i METRE. — BONICA TORRE BAIX, i JARDÍ	30.000
TORRE. — CARRETERA DE SARRIÀ A VALVIDRERA, en l'encreuament amb el camí de PEDRALBES, composta de baixos i pis, en ple bosc. Preu:	50.000
SARDANYOLA. — BONICA TORRE, a 2 minuts de l'estació F. F. (20 minuts de la Plaça de Catalunya): es compon de tres plantes, dividides en 11 espaisos habitacions, gran menjador, esplèndid terrassa, cuina, w., rentamans, etc... de superfície 16.500 pams. Es ven molt més barata del preu de cost.	36.000
MÉS DE 200 TORRES I XALETS, A PREUS DE VERITABLE GANJA, A LA CIUTAT I FORA, DES DE 30.000 A 50.000 PESSETES.	
CASA. — P. LETAMENDI. VERITABLE OCASIÓ. R. 7 per 100. P.:	110.000
CASA. — ST. GERVAZI, AL MILLOR PUNT (16.000 P.), 6 per 100	100.000
CASA A SANS, tocant la carretera; renda 6 per 100 valor	80.000
!!! OCASES DE TOTS PREUS I CONDICIONS !!!	
SOLAR. — BALMES, A LA PART MÉS ARISTOCRÀTICA (36.000 P. a 5 Ptes. PAM). Molt propi per a construcció i capitalistes interessats en la moderna edificació SOLARS ENTEÑA, 5 Ptes. i ROCAFORT, A 5 Ptes. PAM. MOLT BONA SITUACIÓ. SOLARS GUINARDÓ. — ALS LLOCS MÉS CÈNTRICS. PROP MITJANS COMUNICACIÓ. 5.000 p. a 1'50; 4.000 p. a 2 ptes.; 7.000 p. a 2'50.	
SOLAR NTRA. SRA. DEL COLL. — 11.000 PAMS a 1 Pta. PAM. MOLT INTERESSANT!	
FINCA RÚSTEGA PROP VILADECAVALLS - TERRASSA. 103 ha. 33 CULTIU I EL RESTANT bosc incult. Bonica casa. Finca molt interessant als aficionats a la caça. Preu ocasió	70.000
PRODUCCIÓ I ESBARJO!	
CAPELLADES. — MAGNÍFICA FINCA RÚSTEGA DE PRODUCCIÓ I ESBARJO: MOLTA EXTENSIO: GRANJA MODERNA: Molt ben instal·lada, amb les seves incubadores, criadores, 12 gallines capaçes per a 1.000 gallines i llurs pollets, 50 gàbies per a conills i llurs cries, 3 locals grans per a cria de porcs, gran corral propi per a 150 ovelles amb llurs ovelletes, 3 cups capaçes per a 700 càrregues de vi, grans cellers amb bocsos (les càrregues nomenades són les que es recollecten poc més o menys tots els anys): Dintre del terreny de la finca existeix una fabrica-bòbila: És la finca més bonica i productiva de 2 hores a la rodalia. Renda aproximada, 12.000 ptes., sense explotar la granja ni les ovelles: Preu de ocasió	125.000
NOTA: CAS D'INTERESSAR, S'ACCEPTARIA PERMUTA AMB CASA DE BARCELONA!	
REUS. — MAGNÍFICA FINCA RÚSTEGA, DE PRODUCCIÓ I ESBARJO. Situada a la carretera de Reus a Salou: d'una extensió aproximada, 13 hectàrees, plantada tota d'avellaners, ametllers, olivars, presseguers, pomers, perers; limoners, garrofers, i tota mena d'arbres fruiters. Aigua molt abundosa; formós parc, amb tota mena d'arbres d'adornament: estany; pista de tennis. La casa és molt gran i pròpia per a granja. Es ven amb tots els mobles. FACILITATS DE PAGAMENT. Preu	175.000
CASA TORRE ESTIL MASIA CATALANA, PRÒXIMA SANT FOIX, UNS 20 QUILOMETRES BARCELONA, peu carretera, 60.000 pams terreny	40.000
FINQUES RÚSTEGUES DE TOTS ELS PREUS I A TOTES LES COMARQUES!	
HIPOTEQUES I TOTA CLASSE D'OPERACIONS SOBRE FINQUES RÚSTEGUES I URBANES.	
ABANS DE COMPRAR, VENDRE O HIPOTECAR, RES NO PERDREU VISITANT AQUESTA CASA CIRERA — AUSIAS MARCH, 2, 2.º, 1.ª (Pl. Urquinaona), d'11 a 1'30 i de 6 a 8. Telèfon 24.687.	

cupletista que valgués la pena, que s'hi pogués comparar. Per la Raquel hauríem fet garrotades i fins hauríem renyit amb la família. El nostre entusiasme va fer el miracle d'enlairar-la fins als cims de la glòria. Sense aquest, probablement, no hi hauria arribat, arran del seu debut a l'Arnau.

Ara, que la Raquel d'avui no és pas la mateixa que triomfà en aquell teatre. És una altra, per nosaltres.

A aquella l'anomenàvem familiarment Raquel. I l'anàvem a sentir cada dia. Li coneixíem la mania que tenia pels gossos — un d'ells, segons confessió pròpia, tenia dos cervells — i ens feia gràcia; la debilitat que tenia de deixar-se retratar per en Carles Vázquez, i la disculpàvem. També sabíem que tenia mal geni.

La d'ara és la Meller, i és senyora. Va a cavall d'un prestigi internacional, mentre que aquella muntava el ruquet amb sàrries de la popularitat.

Tant la consideràvem nostra que l'associàvem als esdeveniments solemnes de la nostra vida familiar. La convidàvem als bateigs i als casaments, i hi venia. Entre altres fou padrina del casament de l'Amichats.

Així mateix era sollicitada per a cantar en el si de les famílies aristocràtiques. I no pas pel gust de sentir-la cantar; ans bé per a tenir ocasió de conèixer-la personalment, de parlar-hi, de veure-la i tocar-la de prop.

Aquella Raquel nostra va magnetitzar tot Barcelona. Va introduir el cuplet a tots els celoberts de l'Eixample i als obradors de modistes barcelonines. Revolucionava els pobles, feia pronunciar sermons incendiàris als rectors de bosc, i feia rodar el cap a les noies solteres, les quals acudien a demanar-li retrats amb dedicatòria i li passaven la mà per les robes amb el mateix fervor litúrgic amb què solen fer-ho els entusiastes d'un torero famós.

Molts d'aquells retrats eren col·locats al costat del del promès, o al capçal del lit. Si aleshores s'hagués acudit a algú posar-la en candidatura, tots l'hauríem votada, com un sol home. Ave, Raquel!

El succés va tenir lloc al teatre Arnau, que era un music-hall de tercer ordre, del Paral·lel.

La consumació valia dos ralets a la tarda i una pesseta a la nit. Els cuplets eren amenitzats per l'orquestra i pel soroll de trencament de cacautets i avellanques que venia del públic. Altrament, era de caràcter. No-nell hi anava a fer apunts moltes tardes.

La Raquel hi va caure en un moment en què el cuplet patia un enfarfec de sicilipsi. Ella mateixa en tocà les conseqüències, al principi, car passava desaparcebuda. Els seus monòlegs equívocs — en un dels quals perorava dalt d'una estrada abillada de magistrat — no feien gràcia a ningú. Va va-

Teatre Català ROMEA
Companya catalana VILA-DAVI

Dissabte de Glòria, nit, estrena sensacional:

ELS CRIMINALS

7 accions simultànies en 7 escenaris.
Més de 50 intèrprets.
Direcció escènica: PIUS DAVI.
Escenografia: FONTANALS
Original presentació. Exit mundial.
Es despatxa a Comptaduria.

La cara, espill de la salut

Un rostre pàl·lid, demacrat, flac i trist, denota un organisme dèbil, raquític, esgotat.

Quins als veure's així prenen el Fosfo-Glico-Kola Domènc regeneren la seva salut, tonifiquen els seus nervis i canvien el seu rostre de dia en dia, fins veure aparèixer els colors sans que signifiquen vida, salut i alegria.

URODONAL

neteja la sang intoxicada per l'àcid úric

L'URODONAL es un bon preparat d'acció ètica i el recomano amb freqüència.

DE L. N. SIBER
Catedràtic de Fisiologia de la Facultat de Medicina de Barcelona

GRÀFIC INDICADOR DELS LLOCS A ONY ES LOCALITZA EL REUMA

Un film de Claudette Colbert y Norman Foster

JOVENES de NUEVA YORK

AVUI AL

COLISEUM

ES UN FILM "PARAMOUNT"

TEATRE GATALA NOVETATS

Companya catalana, direcció: CARLES CAPDEVILA

DISSABTE DE GLÒRIA, TARDÀ:
La senyora Marieta, d'Iglésies
Gente bien, de Rossinyol
La Baldirona, de Guimerà

Nit, a les 10: estrena de la cèlebre obra de Marcel Pagnol, traducció de J. M. de Sagarra:

MARIUS

Dies 6 i 8, nit, recitals:
RAQUEL MELLER

Es despatxa a Comptaduria

EL CINEMA

La darrera setmana

Com és de costum cada any, les empreses es reserven pel dissabte de glòria estrenes importants, i mentrestant ens fan passar aquest llarg temps de Quaresma amb programes tan poc temptadors que obliguen al dejuni. Sort hem tingut aquests darrers dies de les sessions especials, les quals, poc o molt, porten sempre notes interessants, que aquesta vegada han amenitzat un xic la darrera setmana cinematogràfica, el panora-

Les coses que hom hi veu són prou interessants per no avorir-vos mai; però cal convenir que per a filmar-les, l'operador no s'ha amoinat poc ni molt. Cinematogràficament considerat, ens atrevim a dir que és un document que no passa d'una mínima discreció. Hom hauria volgut, almenys, un xic més d'espri i de recerca voluntària en la composició dels episodis.

Tempestat sobre el Mont-Blanc, que «Stu-

Lillian Gish en «Nit romàntica»

ma de la qual, podem dir, no era precisament massa divertit.

Naturalment que podríem citar dos noms que són dos films que tothom ha pogut veure amb gust. Ens referim a *Horitzons nous* i a *L'última companyia*. Però de tots dos ens hem ocupat ja extensament aquí mateix, abans de llurs respectives estrenes públiques. Així, doncs, caldrà restringir als programes de les sessions especials la matèria d'aquestes ratlles.

Farem una excepció, i no serà precisament una excepció honorable, pel film *Nit romàntica*. No honorable, perquè es tracta d'un film insubstantial, però excepció obligada per tractar-se d'un film amb Lillian Gish.

Val a dir que ningú no haurà pogut reconèixer en la protagonista d'aquest film, signat per un tal Paul Stein, l'incomparable actriu que és i ha estat sempre Lillian Gish. Es per a tots els que hem seguit, quasi diríem amb fervor, la tasca de la gran tràgica, una cosa inconcebible retrobar-la ara en un film com *Nit romàntica*, en mig de dos tenoris de la darrera fornada com són Conrad Nagel i Roc la Rocque, en una història absolutament inapta a les facultats serioses de la protagonista.

Heus ací, doncs, que no podem ja més dir que Lillian Gish no ha fet mai films indiferents. I pensar que potser aquest serà l'últim! Res no podria aconsolar-nos d'aquesta pèrdua si és que realment es confirmen els rumors que corren, segons els quals la interpret de *La dona marcada*, *El vent* i tantes altres inoblidables pel·lícules pensa abandonar definitivament el cinema.

«Studio Cinea» en la seva darrera sessió de documentals i reportatges, presentà *Voyage au Congo*. Heus ací un film la projecció del qual hauríem dedicat als nudistes de Barcelona. Per ells, un film així ha d'esser com una mena de festa major i l'espectacle de tants addictes a llur doctrina, reunits en aquest film, creiem que els ha de commoure profundament. El film presenta una bella perspectiva del que seria el món si aquesta doctrina que pretén restaurar la moral, seriosament compromesa per l'afany contra natura de vestir-se, vingués a implantar-se definitivament. Ara, que no cal arribar a la fi del film veient una menuda vestida, jugant als daus, per constatar malenciosament — cada cop que en el curs del film apareixen uns pantalons — que la civilització s'ha entaforat arreu del continent negre, amb l'inguarible tossuderia de disfressar el gènere humà.

Marc Allegret, que seguí André Gide, en el curs de la seva travessia del Congo, ha filmat alguns dels espectacles exòtics i desconcertants que els turistes tingueren ocasió de copsar en llur viatge, les impressions del qual fan la substància de dos dels bons llibres d'André Gide.

Document humà. El film sembla preocupar-se només dels homes, i el paisatge, les coses inanimades, han estat eliminades del film en absolut, llevat de les primeres vistes, preses des del tren en marxa, que ens mostren una incomparable desfilla de boscos verges i frondosos. Però aquest document ha estat elaborat amb una passivitat excésiva.

«Studio Cinea» presentà divendres passat, és un bon film que féu les delícies dels esquiadors i dels meteorologistes. Els esquiadors de per ací, cada dia més nombrosos i més aficionats al cinema, han pogut veure en aquest impressionant document del doctor Fanck, esquiador en una forma en la qual ni tan sols havien somiat. Cal dir que algun d'ells s'excusava pretextant que mai no havia vist tanta neu acumulada. La quantitat de la primera matèria facilitava la tasca esportiva.

Els aficionats als catàlegs de núvols, si és

«Viatge al Congon»

que n'hi havia a la sessió, pogueren extasiar-se en l'espectacle sempre divers dels núvols entorn de les cimes més altes dels Alps. L'espectacle és prou bell perquè interessi a tothom, prescindint de tota curiositat científica explícita o latent.

Però, deixant de banda una i altra afició, el film resta un xic llarg. A desgrat de tot, resulta, com deiem, un bon film avalorat per una excel·lent qualitat fotogràfica.

Acabem dient la sorpresa que ens ha produït veure un film com *Essència de verbena*, primera i única producció independent portada a cap a Espanya, posat al començ del programa. Pensàvem que les coses dels veïns mereixien un xic més de consideració, i més tenint en compte que el film de Giménez Caballero era incontestablement més interessant que els dos que el seguien en l'ordre del programa.

El títol del film indica sense confusió el contingut. I com que la *verbena* madrilenya és quelcom de deliciosament típic, el film era relativament fàcil, i com que l'operador que ha assistit Giménez Caballero és un home que sap molt bé l'ofici, *Essència de verbena* ha resultat un film interessant dins el gènere, i que també podria incloure's a la llista de documentals. Estem decididament a l'època dels documents! Veurem de què servirà documentar-nos tant!

J. P.

PANORAMA

La nostra pròxima sessió

La sessió de cinema corresponent al mes actual, tindrà lloc divendres, dia 17, amb el programa que anunciarem en el pròxim número.

Això no priva, però, que avancem ja en aquest una notícia que segurament serà ben rebuda pels aficionats.

Es el nostre objecte reestrenar en aquesta sessió un dels films més famosos en la història del cinema, *La caravana de l'Oregon*. Aquest film, que fa molts anys que no s'ha vist a Barcelona, ens ha estat sol·licitat diverses vegades com un nom indicat per a la nostra revisió del cinema mut. D'un moment a l'altre arribarà a Barcelona una nova còpia d'aquesta formosa cinta i aquesta circumstància permetrà la seva reposició en la nostra sessió vinent.

Declaracions d'E. B. Schoedsack

Ernest B. Schoedsack, realitzador de *Xang*, que acaba tot just ara d'enllestir a Sumatra el seu nou film *Rango*, explica els incidents de filmació del nou film:

«Per a decidir els orangutans a aproximar-se a nosaltres, vaig emprar un mitjà vell com el món: fer lluir als ulls de les femelles collars i braçalets. Inquietes, no varen parar fins que se'n apoderaren. Els nostres vincles d'amistat amb els simis s'establiren, doncs, sota el signe de la coqueteria.

«Aleshores vaig poder fer còmodament observacions interessants, que haurien apassionat el difunt Buffon. Poguérem constatar que els simis no jeuen mai dues nits seguides en el mateix llit. Cada vespre canvien de tronc d'arbre i són el mateix que alegres vagabunds sense domicili fix.

«Contràriament al que afirmen els novel·listes, els grans focs nocturns no fan recular el tigre. Algunes regions malaisianes fan, per altra banda, del tigre — el mateix que l'Índia amb les vaques — un animal sagrat, el qual està prohibit occir, adhuc en defensa pròpia...»

Esperem amb confiança aquest nou film rodat per la Paramount en l'illa de Sumatra pels mateixos elements que l'any passat ens oferiren *Quatre plomes* i ara fa dos anys *Xang*.

«Women only»

Actualment, a Hollywood es prepara un film interpretat exclusivament per dones, i això que és un film de guerra. El seu títol original és *Les dones com els homes* i el seu director espera acabar-lo sense que hi surtin ni una cara d'home ni se'n senti una veu. Aquest film, que presentarà l'existència de nou dones en una ambulància durant la guerra, serà interpretat per Evelyn Brent, Louise Fazenda, June Clyde, Irene Rich, Lillian Tashuman i altres quatre actrius encara no designades.

No vol venir per ara

Fa temps que John Gilbert no s'ha deixat veure per aquí. Sorpresos per una absència tan llarga de l'irresistible galan, ens hem dirigit a la Metro Goldwyn a preguntar per ell.

Havia corregut el rumor que la Metro, en vista de la veu infame que tenia, havia volgut desentendre's del contracte pendent amb l'il·lustre actor pagant-li per això una indemnització. Es a dir, que Gilbert cobrava perquè no fes res. Però sembla que tot plegat són històries, que els nombrosos adversaris amb què ha de comptar una eminença com John, estaven interessats a fer córrer.

John Gilbert ha acabat un film per la Metro. Però aquí no creuen gaire en l'èxit de pel·lícules totalment parlades en anglès, i no pensen per ara enviar-lo a buscar.

Però hi ha *Romance doncs* — contradiciem nosaltres. Oh! *Greta Garbo és una excepció* — ens repliquen. Si l'home que ha imposat el seu bigoti a mitja humanitat arriba a saber que ja no se'l considera una excepció i que Greta Garbo, que conquerí els seus llorers al costat d'ell, fent ell la meitat del reclam d'ella (*los amants ideals de la pantalla*), l'ha desbancat d'aquesta forma! Amb les pretensions que diuen que té!

El que no li recomanaríem és que es fes una operació a la larinx com el malaventurat Lon Chaney i que esperi la renaixença del cinema mut que a tots vents profetitzava Chaplin, o bé que faci com el seu company Novarro, que aprengui l'espanyol, ja que aquesta condició és imposada a tothom que vulgui fer comèdia des de la pantalla del Fòrum.

Hi ha tantes persones que el troben a faltar!

Del cinema japonès

Kikou Yamata, escriptora franco-nipona, que pot comptar amb un pròleg de Paul Valéry per a un llibre seu, de tornada d'un viatge al país natal dona algunes precisions sobre el cinema al Japó. En el seu concis reportatge, el primer que hi hem buscat ha estat la confirmació d'un rumor que prengué cos entre alguns cineastes de Barcelona, segons el qual la producció japonesa era tan important. Però d'això no ens en diu res. En canvi, ens parla de l'acceptació que hi tenen els films sonors, de tal manera que totes les companyies japoneses es posen a fer-ne, i en l'idioma del país, malgrat al Japó l'anglès sigui el segon idioma que ja s'aprèn a l'escola.

A Toquio està a punt d'inaugurar-se un gran local amb tres pantalles, pels films ordinaris, pels films sonors i pels films de grans dimensions (?). El més curiós és que els costums del Japó exigeixen, en els llocs d'espectacles, l'organització d'un club, i el nou cinema, el Gekyo, d'una arquitectura que no té gran cosa a veure amb la tradicional japonesa, tindrà restaurants, piscines, sala de banquets, cabines telefòniques, etc.; serà, en definitiva, un local com no n'hi ha cap de semblant als Estats Units, segons diuen els japonesos amb una punta de malícia.

Charlie Chaplin

En 1913, la Keystone, llavors dominant en les pel·lícules còmiques, va llogar un excèntric de Londres, Sydney Chaplin. Però aquest, a darrera hora, va voler donar a un germà seu l'avinentosa de veure Amèrica, i un bon dia, Charles Spencer Chaplin es presentava a Mack Sennett. L'endemà mateix, el nou vingut es trobava entremig d'un batibull de mosses, pastissos de nata, corredisses, Fords tronats i policies babaus,

Les proves de la seva universalitat i de la seva popularitat ragen soles; n'hi ha prou, quant a la primera, veient l'acollida dels seus films; quant a la segona, veient com és rebut pertot en el viatge que, al grat de la seva fantasia, realitza per Europa i en el curs del qual s'ha dit que passarà per Barcelona. (Però si ell no ve, el seu darrer film, *Les llums de la ciutat*, ja és aquí per a ésser estrenat dissabte.) No hi ha hagut fins ara un cas semblant de celebritat. És interessant, doncs, de preguntar-se en què recolta aquesta, però què aquell pobre home, sense ofici ni benefici, poc traçat, fracassat, humiliat, resignat amb totes les desventures que li sobrevenen a cada nova temptativa seva, és sentit tan a prop per un món que tothom està d'acord a qualificar de materialista, cobejós de fruïcions, assedegat de diners i de puixança i, en definitiva, avorrit com una mala cosa.

Reconèixer que Chaplin és el més gran còmic que hagi existit, explica molt poca cosa. Ens lliga amb ell quelcom de més profund que una bona estona passada veient-lo a la pantalla. El personatge que ell ha creat és, en el fons, massa patètic perquè l'hàgim de considerar únicament com el pallaso que era en els seus primers films, en els quals l'aspecte còmic era el que dominava.

Potser perquè en el món hi ha més gent que fracassa que no pas que triomfa, tothom sent alguna cosa pròpia en els fracassos d'aquell pobre vagabund, somiatriures que creu en l'amor, la bondat, la llibertat, i topa a cada pas amb realitats més atüdores d'un món que no li ve a mida.

I també tothom li agraeix l'absoluta manca d'intencions proselitistes. No pretén pas mai etzibar-nos una predicció a favor d'això o contra allò. No m'he cregut mai allò que, pels americans, Chaplin era un exemple del que cal no arribar a ésser, i d'aquí el seu èxit, com a exemple moral en el país pragmàtic per excel·lència, alhora que tocat del sentimentalisme més ploràmic.

Segui el que sigui, aquest home que ha creat el personatge que té més amics al món, i que ell, personalment, pot dir-se tots els gustos perquè és ric, és un misantrop i un solitari. Viu a Beverly Hills, tot sol en la seva gran casa, tocant el piano, llegint i mirant el cel amb un petit telescopi. «Què he obtingut del món?—deia una vegada—. La celebritat? No hi ha dubte. Però, què he fet de la meua vida? M'he pogut procurar la majoria de coses que he desitjat, però quan ja les he tingut m'he adonat que no havia d'haver-les cobejades mai. No bec, no fumo, no jugo. Un telescopi, un piano, llibres, uns quants amics, molt pocs... Qui no el pot aconseguir un resultat així?»

Per què parlar del Chaplin actor, el que coneix tothom? Però bé cal dir-ne alguna cosa, sense l'aire de fer cap descobriment.

Per sort, de tant en tant es repreuen pel·lícules antigues seves, molt bones, però que permeten mesurar els seus progressos, l'evolució del seu art. En poques paraules pot restar precisada aquesta: tendència cada vegada major a la simplificació, a l'economia del gest. Tot el seu joc és de matís, assolit amb una parquedat de mitjans com no en trobaríem altra d'igual en cap artista. Chaplin és el més viu exemple d'expressionisme, aconseguint el màxim d'efecte amb la màxima sobrietat. I això no sols per un do de la naturalesa, sinó també per un estudi de l'artista, que deia no fa gaire d'ell mateix, veient-se en un film: «No ho fa del tot malament, aquest xicot. Ho fa millor ara que vint anys enrera. Mireu les seves mans, mireu la seva expressió. Ara sap què ha de fer amb els ulls. Per arribar a aquest resultat, vint anys no són pas massa!»

C.

Chaplin al balcó de l'hotel, a París

batibull en què aquell home tímid desenrotllava de tant en tant unes curioses facultats d'improvisació. Al cap d'un mes, mentre Chaplin en pijama llegia en una hamaca, un operador entrava corrent i cridava que calia no perdre temps, que tothom ja anava cap a un concurs de criatures que Mack Sennett volia aprofitar per a una de les seves comèdies. En la seva precipitació, Chaplin arreplegà un bastonet, un barret fort, uns pantalons de Patty Arbuckle i unes sabates que Ford Sterling feia servir en certs papers. Així equipat, arribà entremig de

A la Ufa, amb Marlene Dietrich

quatre centes criatures i llurs mares, el xerroteig de les quals no arribava a ofegar els crits de Mack Sennett dirigint les escenes. Quan es projectà el film, tothom es preguntava qui era aquell home que caminava d'una manera tan particular. En vista d'això la Keystone li féu rodar quaranta films. Però Mack Sennett, que d'altra banda creà tants personatges del cinema, no acabava de comprendre aquell còmic ni la seva obstinació a conservar un abillament tan estrafolari. I Chaplin es va buscar un altre amo, fins que no n'ha tingut cap, i, restant la figura més independent del cinema, n'és alhora la més universal i popular.

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS

CAMISERIA

F. Vehils Vidal

32·Avinguda Portal de l'Àngel·34

7, Plaça Universitat, 7

REBAIXES EN TOTES LES SECCIONS DE LA CASA

La col·lecció completa de MIRADOR pot consultar-se a l'Arxiu Històric de la Ciutat, plaça de la Catedral i carrer de Santa Llúcia, 1, "Casa del'Ardiaca", tots els dies feiners de 9'30 a 1'30.

LES ARTS DISCOS

L'escultor Manolo Ingenuïtat i puresa

DISCOS

Aquells que conegueren Manolo pels volts de l'any 1917, llavors de l'estada més llarga que, després de l'adolescència, ha fet a Barcelona aquest artista, i no l'hagin tornat a veure, a bona fe que pel seu aspecte físic no el coneixeran pas.

En aquella època, que fou una de les més brillants i més poca-soltes que ha travessat Barcelona, en la qual, bé o malament, tot-hom es guanyava la vida, des del fabricant de teixits de llana fins a l'infel·lix que treia el que podia del servei d'espionatge; en la qual a qualsevol hora del dia o de la nit us era possible el mateix fer-vos tallar els cabells que anar a fer-vos pendre mida d'un vestit; en la qual la vida nocturna del nostre districte cinquè (encara no s'havia inventat la ximpleria d'anomenar-lo «barri xinès»), era una de les coses més importants d'Europa en el seu ordre; en la qual ja s'havien sentit pels carrers de la ciutat els trets dels primers atemptats socials, que n'inauguraven la sinistra tongada — Déu sap a qui afavorien —; en aquella època que és una de les més terribles i més interessants de la vida barcelonina i que esperem que un dia o altre algú estudiarà amb l'atenció que es mereix; temps de negocis i de *chantage*, de barri i de tragèdia, d'inconsciència i d'atabalament, cap allà a la una de la nit es deixava caure pel Lyon d'Or el Manolo que coneguerem.

El Manolo de llavors era un home de pell colrada, eixut de carns, nerviós i àgil, amb un abillament pintoresc, mig de *maquignon*, mig d'artista, amb una boina al cap i una vareta de freixa a la mà, que, en arribar, s'asseia a una d'aquelles taules per les quals en els seus bons temps va passar tanta d'història anecdòtica de la nostra ciutat, i es posava a descabdellar la troca inacabable d'una conversa viva i llameguejant, plena de provençalismes i parisinismes, imatjada i concisa, que ens feia passar pels ulls tota la glòria virolada d'aquell París de l'avant-guerra, amb el seu aigua-barreig de gent de pertot arreu, però fins al punt just, amb els seus *Rose + Croix*, amb els seus *rapins*; el pobre Pòlvora; aquell D'Ostia que no es treia el monocle ni per dormir; Erik Satie amb el seu barret de copa; Apollinaire, Picasso... què sé jo; aquell Bofill, al taller del qual Manolo tre-

ballava, que no era pas cap prodigi de generositat i que per arribar a arrencar-li trenta sous et feia suar sang i aigua; i, sobretot, aquell Moréas, el record del qual és una de les devocions més cares del nostre escultor:

Les morts m'écoutent seuls, j'habite les toms beaux.

I ens explicava anècdotes i teories, aven-

Manolo — Escultura

tures i opinions; ens parlava d'aquella misèria, d'aquella bohèmia tan poc volguda però aguantada amb aquella valentia — quin altre remei quedava! —; i en els ulls un lleuger tel d'enyorament.

Al cap de catorze anys trobem Manolo instal·lat com un burgès en el seu petit mas del qual és propietari; un mas recollit i tranquil, tot pintat de calç, sense cap retòrica, sense cap fantasia decorativa, eximiat d'humanitat i de sentit comú, com aquell que l'habita, en mig dels camps de part d'amunt de Caldes de Montbui.

Aquell home sec i bru, s'ha anat arrodonint, ha anat perdent els angles però sense perdre aquella aguda expressió de les seves faccions. El seu color de pa moreno s'ha anat desplaçant per tornar-se un rosat de bona vida. El posat de Manolo ha anat esdevenint reposat i tota la seva persona ha adquirit un aire un si és no és abacial. En la seva mà blanca i delicada no hi desentonaria pas una ametista.

Però és el mateix Manolo de sempre. El trobar-se ben bé a casa seva, sense angúnies i podent treballar amb tota tranquil·litat, no ha fet més que afermar-li i sedimentar-li totes les seves idees anteriors. Manolo és avui dels nostres artistes potser el que posseeix una solidesa de visió i de concepte més considerable, la mida més justa de les coses d'aquest món.

Es un home a l'extrem oposat d'allò que són els artistassos amb tots els seus refinaments, tota la seva sensibilitat no té res a veure amb els gemecs ni els ulls en blanc, és alguna cosa de més íntim i més de bo de bo. De la mateixa manera que a Arenys de Munt va fer-se seu tot el poble amb el doll de la seva simpatia, a Caldes de Montbui no trobareu ningú que, en parlar-li de Manolo, no us l'anomeni amb afecte i consideració. Tothom el coneix i tothom l'estima.

I és ara que de Manolo, ara que ja el tenim a casa nostra, ara que ja torna a treballar, i treballa com mai, que, després del molt que ens ha donat, en podem esperar molt més encara. Dissabte que ve inaugura la seva exposició a can Maragall, i estem segurs que no ens ha pas de defraudar gens ni mica.

JOAN CORTES I VIDAL

Es inconcés que de les primeres manifestacions de l'art fins als nostres dies es reproduïxin constantment els casos d'heroisme en els que hi consagren llurs activitats. Qui més qui menys podria dir-nos què com de tal amic o conegut que, per a poder lliurar-se en absolut i amb plena llibertat a la pràctica d'un art, ha fet renunciament voluntari de tots els gaudis materials que li ofereix la vida normal. I cal remarcar que aquestes ambicions i plaers a què renunciem emportats d'un anhel generós — la creació d'una família, la conquesta del diner, etc. — constitueixen les màximes aspiracions de la majoria sempre disposada a guanyar-les encara que sigui amb risc de la pròpia vida.

Amb tot, aquest renunciament, aquesta mena d'ascetisme no deixa mai de trobar prosèlits fervorosos, àdhuc en determinats adolescents que coneixent a bastança i a priori les conseqüències de llur ideal, es llenen als senderons complicats i espinosos de l'art disposats a la brega dolorosa d'encarar-se amb l'home enemic de l'home.

Quina força misteriosa els empeny?...
L'afany de posseir un s graus de superioritat potser?... Al nostre entendre, no; car aquest noble afany no fa altra cosa que actuar en ells d'estimulant per a induir-los amb més convicció a l'estudi i amb més abrandament i entusiasme a les regions de l'art. Direm, doncs, que se'ls enduen els atractius de la naturalesa? En arribar a aquesta proposició gairebé ens veurem obligats a donar-li validesa, puix que la llum, el moviment, l'espai, la forma, el color i quantes magnificències enclou, són a bastament fortes en llur conjunció meravellosa per a produir en un ésser de sensibilitat afinada la més profunda excitació emotiva.

La pintura, l'escultura, la música i la poesia són tantes formes expressives de què disposa l'artista per a transmetre als altres en un sentit humanament noble, al natural sentir i a l'empar de la més adient de les seves inquietuds interiors.
La deu de l'art brolla en l'esperit la tècnica és el mitjà d'expressió, el recipient que recull el regalament del doll i el canalitza. Per conseqüència, en l'art pictòrica, la tècnica, la part manual no passa d'ésser un enginy, un enumerat racional que contrapesa i nivella, una força cerebral que pretén regular les sensacions creadores. Si l'esclat sensitiu és tan desbordant, però, que no sap o no pot deturar-se en la limitació amb què el seny la normalitza i passa per damunt d'aquest regulador cerebral preestablert, l'obra d'art, malgrat la possibilitat d'ésser sublim i claferta de justificacions, pot aparèixer als ulls del profà amb els signes turmentadors i desconcertants de la follia. I a més afinada sensibilitat, major perill encara de passar per un anormal, per un excèntric aferrat al món extravagant i particular de les pròpies elucubracions.

La tècnica, conjunt de procediments, no va gaire més enllà d'un treball manual; hom pot aprendre-la a les escoles, afinar-la amb la pràctica i reformar-la amb additaments o supressions calculades. De més a més ja ha estat del tot resolta en determinats aspectes i concepcions a través dels segles, sobretot quan l'artista, mancat d'elements més alliberadors, esdevingué senzill copista i fidel reproduïdor dels objectes que s'ofereien al seu esguard. Remarquem, però, que no tots els artistes d'èpoques passades eren tallats amb el mateix patró; cal recordar-nos Goya i el Greco.

El més remarcable de llurs obres — amb tot i ésser d'un ponderat tecnicisme — és l'emoció a què hem al·ludit abans, plasmada en la tela amb vigoria tan intensa que us fa vibrar a l'impuls de l'estremiment que l'ha motivada. Un i altre foren revolucionaris del tecnicisme imperant en llurs èpoques respectives.
Davant d'aquests exemples, per quina raó poderosa hem d'acceptar nosaltres i no podem combatre certes tendències — diguem-ne artístiques — que ho fien a l'estudi sistematitzat i a derivacions preceptistes?

Per a exterioritzar els seus sentiments, l'artista que veritablement ho és no necessita de cap joc que deturi el seu impuls, ans bé, deu refusar-lo i aterrar els obstacles que podien ofegar l'esclat espiritual que el nequitja. I consti que no fem cap referència als artistes analfabets i impreparats ni pretenem sortir en llur defensa. Volem palesar-nos més que per assolir la plena realització de l'obra amb tot l'abrandament nerviós o amb tota la serenitat encalmada — segons sigui el

temperament de qui la produeix — és obvi de recórrer a les regularitzacions cerebrals en el moment de l'execució.

S'han comès tantes malvestats a l'empar de la freda meditació que hom ha arribat àdhuc a la pretensió paradoxal de voler fer obres d'art ingènues, sense parar esment que la ingenuïtat és una qualitat pròpia només d'infants i de badoocs.

Si l'artista és l'home sensible per excel·lència que en el seu pas per la vida copsa amb més agudesia que els altres les emocions que

«Douaniers Rousseau — Noces

l'afinen i l'embelleixen espiritualment, és possible que pugui esdevenir mai un ingenu? La veritable ingenuïtat està a creure aquest contrasentit inconcebible. L'artista que en la seva obra s'expressa com un infant, fa pensar en unes facultats mentals esquivades o en una astúcia capciosa que ens porta a l'engany amb capa de sinceritat i d'honradesa. Només per raó de voluntat, per manca de preparació o per inèpcia absoluta, hom pot mostrar preferència a emprar uns elements expressius barroers o falsos, i per tant en un i altre cas sempre reprovable. En l'obra d'art, la pretesa ingenuïtat no és mai altra cosa que el producte d'una premeditació alevosa.

Més enllà del possible engany on hi ha substancialitat pura, trobarem l'artista; l'executant és en la forma. Tot està en saber destriar aquests dos extrems, en estimar-los amb justícia i en copsar l'equilibri espiritual a través de formes aparentment inharmoniques moltes vegades. Una cosa és la ingenuïtat orba que va a les palpentes i altra cosa la puresa d'una emoció promotora perfectament entesa i definida.

ANGEL FERNANDEZ

“FONOGRAFIA”

Des de la seva aparició, MIRADOR ha consagrat una secció fixa a la música mecànica, havent-se adonat de la importància que havia pres el disc en aquests darrers temps. Gràcies a la perfecció assolida en l'enregistrament i en la fabricació dels aparells, que permet satisfer els més exigents, que en som de lluny d'aquells temps en què el fonògraf era mirat, amb raó, com un trasto productor de sorolls, falsejador de sons, insuportable per a tota persona de gust mitjanament delicat!

Avui, gràcies als perfeccionaments abans al·ludits, que han comportat també una intel·ligent tria de les obres a registrar, el fonògraf té el seu lloc en tota casa i una discoteca hi és tan indispensable com una biblioteca.

A més a més del seu valor distractiu i artístic, està encara reservada al disc una missió educativa i documental els primers símptomes de la qual ja van prenent forma una mica pertot.

Nosaltres, doncs, que concedirem a aquesta manifestació de la nostra època el valor que realment li correspon, podem avui donar als nostres lectors una notícia que segurament no els deixarà indiferents. I aquesta notícia és la de la immediata aparició, a Barcelona, d'una revista, *Fonografia*, exclusivament dedicada a la música mecànica, primera revista especialitzada en aquesta qüestió que es publicarà en terres ibèriques, redactada per competents crítics, a l'obra dels quals s'afegirà la col·laboració dels noms més coneguts, d'ací i de l'estranger.

Els promotors d'aquesta idea — ja realitzada, puix que dintre pocs dies apareixerà el primer número de la revista — entenen amb ella dur a terme una obra de cultura i d'orientació dels nombrosos aficionats al disc, fent així una tasca tasca molt més àmplia que la que es podia fer des d'una secció d'una publicació com la nostra que ha d'atendre molt diversos interessos.

I, com que l'aspecte material de les publicacions no és pas cap cosa negligible, a més a més del contingut de la revista *Fonografia*, ens caldrà assenyalar la seva excel·lent presentació, amb abundància de gravats, de manera que suporti la comparació amb qualsevol revista similar.

En aquest cas, veritablement, no per massa gastada deixa d'ésser aplicable la frase consabuda que la nova publicació ve a omplir un buit, puix que es feia sentir de debò la necessitat d'una revista especialitzada vista la difusió, destinada encara a ésser més i més gran, assolida pel disc.

raspalls per a tots els usos
artículos de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

A punt de sortir

FONOGRAFIA

REVISTA MENSUAL DE CRÍTICA DE DISCOS I INFORMACIÓ

SUMARI DEL PRIMER NÚMERO:

El valor social del fonògraf, per *Henry Poulaille*.
Música orquestral i de “càmera”, per *Baltasar Samper*. — Opera i música vocal, cors i solistes, per *Joan Grau*. — Opereta, sarsuela, cuplets i ballables, per *Rafel Moragas*. — Jazz i films sonors, per *Adolfo Salazar*. — Música típica i popular, per *Joaquín Turina*. — Diccí, per *Joan Casas*. — Ràdio, per *Enric Calvet*. — Dibuixos i fotografies

Serà una de les revistes més perfectes en el seu gènere
Preu: 0'50 ptes. Subscripció anual: 5 ptes.

Redacció i administració: Pelai, 62 - BARCELONA

NO DEIXEU DE COMPRAR-LA

Bureaux com el present de totes mides i tamanyes des de 110 pessetes

MOBLES ALTABA
Tallers, 29, 31 i 71
Magatzem: Corts, 522 - Telèfon 17.745
BARCELONA

GRANS NOVETATS EN
CORBATES INARRUGABLES
Jaume I, 11
Telèf. 11655

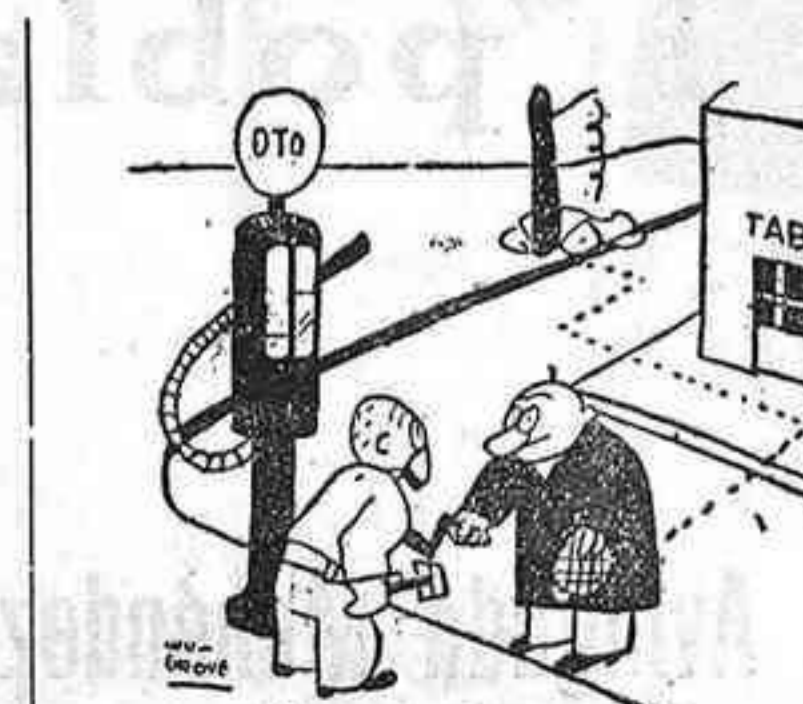
FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA

Unió de Fotogravadors

Casanova, 160-162 : Telèfon 77406

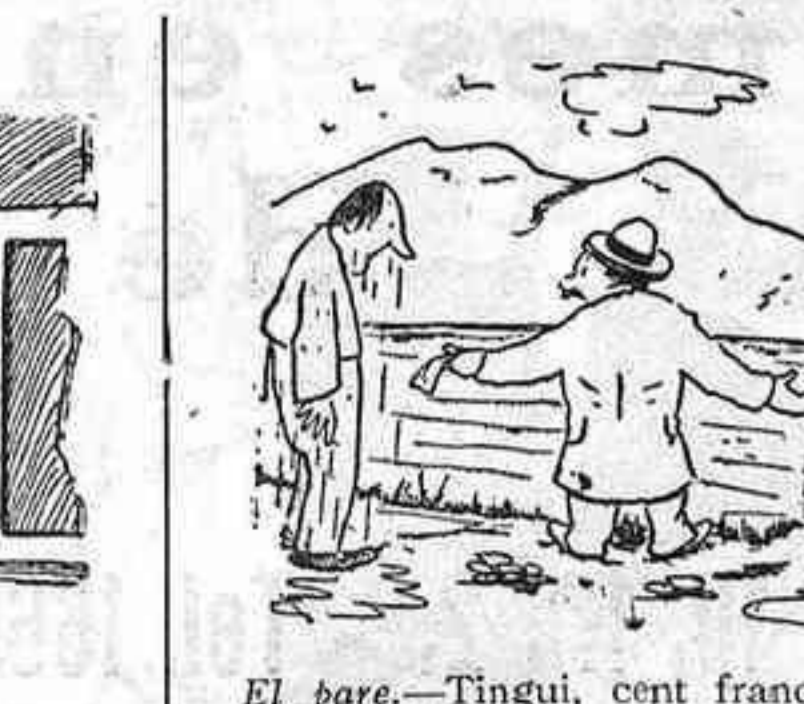
—Anem bé per anar a Katompa?
—Sí; a Katompa no miren gaire prim.
(Aussie, Sydney)

—No tindreu pas un auto que anés bé amb aquesta maneta?
(L'Intransigent, París)

—No ens emportem aquestes accions: han baixat deu punts!
(Judge, Nova York)

El pare.—Tingui, cent francs per haver-se tirat a l'aigua a salvar el meu nen.
El nen.—Just! I a mi que m'he tirat primer, ni cinc cèntims!
(Pages gaies, Yverdon)

—Falta gaire per arribar el tren?
—Gens. Miri, el gos del maquinista ja és aquí.
(Ric et Rac, París)

FORTUNY, S. A.Epicerie Française: Hospital, 32
Sucursal: Salmerón, 133

Mantega TORRELAVEGA, Formatgets GERVAIS, PETIT SUISSSES, recepció diària.—Llonganissa de la nostra fabrica de Vic.—Patés foie-gras "MARIE".—Xampany RUINART-SILERY, "LA MARECHALE", Vin Brut i altres marques estrangeres acreditades.—Caves MONTFERRANT (Methode Champenoise) Brut, 8 pessetes.—Cuvée spéciale, 7 pessetes.—Extra Dry.—Demi-sec.—Doux, 6 pessetes.—Carte Bleue, 5'50 pessetes.—Licors de la GRANDE CHARTREUSE jaune et verte.—Conyac NAPOLEON, 80 anys.—Vins d'Itàlia, Rin, Bordeus i Borgonya.—Vins de Jerez i Màlaga de les primeres marques.

Secció de Perfumeria: Rambla del Prat, 1
Presents per a Sant Josep.—Presentem un extensíssim assortiment d'ESTOIGS de perfumeria de marca, de tots manys i preus.

—I per què no el feu anar a estudi?
—Què hi aniria a fer, pobret, si ni solament sap de lletra!

(Ric et Rac, París)

—I això t'han venut per un Greco? Si no té ni cinquanta anys!
—Tant se me'n dona l'antiguitat, mentre sigui un Greco de debò.

(Fliegende Blätter, Munic)

L'equivocació del curt de vista en la central de correus.

(Jugend, Munic)

—Mamà, dóna'm tres bombons.
—Si no dius tres ben dit, no te'n daré cap. Quants bombons vols?
—Cinc.

(The Passing Show, Londres)

LA NOVA EINA

—Els diners i les joies, o obro la rateta!

(Judge, Nova York)

Anunciar a MIRADOR

és donar a conèixer un producte per tot Catalunya

"ORTOPEDIA MODERNA"**Fill de B. CARCASONA**Taller i despatx: ESCUDILLERS BLANCS, 8. - Telèfon 10910
Casa fundada en 1875

Braguers Reguladors
per a retenció absoluta de la trencadura.—Faixes de totes menes
Faixa-cotilla abdominal.—Models moderns

Cotilles Ortopèdiques
per a guarir o corregir les desviacions de l'esquena
Més de cinquanta anys de pràctica són la millor garantia

mobles urrutia

dormitoris, menjadors, rebedors, etc.

pisos complets des de 1.000 pessetes

facilitat de pagament a preus al comptat

carne, 14

(tocant a les rambles)

Societat Espanyola de Carbur Metàl·licsCorreus: Apartat 190
Teleg.: "Carburas"BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73015

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99% DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

PASTILLES ASPAIME

GUAREIXEN RADICALMENT LA

TOS

PERQUE COMBATEN LES SEVES CAUSES:

COMPOSICIO:

Sucre, llet, b., 5 cts.; extracte regalèsia, 5 cts.; extracte diacodi, 2 milg.; extracte medul·la vaca, 3 milg.; Gomenol, 5 milg.; sucre mentonissat, quantitat suficient per a una pastilla.

Catarros, ronqueres, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma i totes les afeccions en general de la gola, bronquis i pulmons

ANUNCIANTS...!

Una moderníssima organització completa en publicitat

Pel·lícules de dibuixos animats

mudes i sonores aplicades al servei de la tècnica publicitària, us l'ofereix:

"AGENCIA GENERAL DE ANUNCIOS"Vostres productes poden ésser propagats amb èxit segur per tota la **Regió Catalana i Illes Balears****200 cinemes en ciutats i poblacions de categoria**

BARCELONA: Fontanella, 10, 1.º, 2.º - Tel. 16606

MADRID: Avinguda Menéndez Pelayo, 85, 1.º